

Kuluttajavelkojan asema konkurssissa

- case Anttila Oy

Salmenoja, Samuli

2018 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Kuluttajavelkojan asema konkurssissa
- case Anttila Oy

Samuli Salmenoja
Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Kesäkuu, 2018

Samuli Salmenoja

Kuluttajavelkojan asema konkurssissa - case Anttila Oy

Vuosi 2018 Sivumäärä 46

Tavarataloketju Anttilan konkurssi heinäkuussa 2016 herätti paljon keskustelua julkisuudessa kuluttajansuojasta verkkokaupassa. Monen mielestä tuntui kohtuuttomalta, että tuote joka oli tilattu ja maksettu verkkokaupassa ennen konkurssin alkamista jäi saamatta. Myöskään rahoja tilauksesta ei palautettu takaisin kuluttajalle, ellei tilausta oltu maksettu luottokortilla.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on ollut selvittää velkojan asemaa yrityksen konkurssissa, kun konkurssin velkojana on kuluttaja. Tarkoituksena on ollut nimenomaisesti selvittää kuluttajavelkojan asemaa konkurssissa, joten opinnäytetyön tarkastelun piirin ulkopuolelle, on jätetty tilanne, jossa konkurssin velkojana on yritys tai muu oikeushenkilö. Tavoitteena on ollut tuottaa selvitys kuluttajavelkojan asemasta konkurssissa. Tavoitteena on ollut myös löytää mahdollisia kehitysehdotuksia, joilla kuluttajan asemaa voitaisiin parantaa tällaisessa tilanteessa.

Opinnäytetyö on tutkielmatyyppinen lainopillinen tutkimus. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys koostuu kahdesta erillisestä kokonaisuudesta. Ensimmäinen kokonaisuus käsittelee konkurssia ja konkurssimenettely ja toisessa osiossa käsitellään kuluttajansuojaa, tarkemmin kuluttajankauppaa. Opinnäytetyö sisältää myös oikeusvertailua, kun kuluttajavelkojan asemaa konkurssissa kuvataan Ruotsin konkurssilain ja kuluttajansuojan pohjalta. Vertailun tarkoituksena on ollut verrata kuluttajan asemaa konkurssissa Suomen ja Ruotsin välillä.

Opinnäytetyössä on tuotu esille kuluttajavelkojan asemaa yrityksen konkurssissa nykyisen lainsäädännön pohjalta. Opinnäytetyössä on onnistuttu löytämään kehitysehdotuksia, joiden avulla kuluttajavelkojan asemaa voitaisiin parantaa yrityksen konkurssissa.

Asiasanat: konkurssi, velkoja, kuluttaja, kuluttajansuoja, kuluttajankauppa

Samuli Salmenoja

Consumer creditor's position in bankruptcy - case Anttila Oy

Year	2018	Pages	46
------	------	-------	----

The bankruptcy of department store Anttila in June 2016 raised a lot of public debate concerning consumer protection in bankruptcy. Many felt that it was unreasonable that the consumer who had ordered and paid in advance for an e-commerce order prior to the bankruptcy, didn't receive the order. Also, the order wasn't refunded unless it was paid by a credit card.

The purpose of this thesis was to research creditor's position in bankruptcy when the creditor is a consumer. Situation in which bankruptcy creditor is a company or other legal entity, was left out of the analysis. The aim of the thesis was to find potential suggestions of improvement that could help develop the consumer protection.

The type of this thesis is legal, and its theoretical framework consists of two separate segments. The first segment covers bankruptcy law and bankruptcy proceedings and the second segments covers consumer protection, more specifically consumer sale. This thesis also includes law comparison in describing the consumer protection in Sweden.

The thesis has highlighted the position of the consumer creditor in the company's bankruptcy on the basis of current legislation. This thesis has successfully managed to find suggestion of improvement that could help to develop consumer protection in bankruptcy.

Keywords: bankruptcy, creditor, consumer, consumer protection, consumer sales

Lakiluettelo

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi maksupalveluista sisämarkkinoilla (64/2007)
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi kulutusluottosopimuksista (48/2008)
Kuluttajansuojalaki (38/1978)
Konkurssilaki (120/2004)
Konsumentkreditlag (1846/2010)
Konsumentköplag (932/1990)
Konsumenttjänstelag (716/1985)
Lag om distansavtal och avtal utanför affärslokaler (59/2005)
Laki Kilpailu- ja kuluttajavirastosta (661/2012)
Laki Kuluttaja-asiamiehestä (40/1978)
Laki konkurssilain muuttamisesta (364/2017)
Laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajista (921/2017)
Laki velkojien maksunsaantijärjestyksestä (1578/1992)
Ulosottokaari (705/2007)
Yrityssaneerauslaki (47/1993)

Lyhenteet

HE	Hallituksen esitys eduskunnalle
KKL	Konsumentkreditlag (Ruotsi)
KSL	Kuluttajansuojalaki
KO	Käräjäoikeus
KO	Käräjäoikeus
KonkL	Konkurssilaki
KKöpl	Konsumentköplag (Ruotsi)
KTjL	Konsumenttjänstelag (Ruotsi)
LaVM	Lakivaliokunnan mietintö
MSJL	Laki velkojien maksunsaantijärjestyksestä
PeVL	Perustuslakivaliokunnan lausunto
OM	Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja

Sisällys

1	Johdanto.....	8
2	Tutkimus.....	9
	2.1 Tarkoitus ja tavoitteet	9
	2.2 Tutkimusmenetelmä.....	10
3	Konkurssi.....	11
	3.1 Konkursin tilastoja	12
	3.2 Konkurssi ja muut insolvenssimenettelyt	13
	3.3 Konkursrikelpoisuus.....	14
	3.4 Velkojan saatava	15
	3.5 Velallisen maksukyvyttömyys	15
	3.6 Konkursin esteet	16
4	Yleistä kuluttajansuojasta.....	17
5	Konkurssimenettely.....	18
	5.1 Hakemus	19
	5.2 Tuomioistuimen käsittely ja konkurssiin asettaminen.....	20
	5.3 Pesäluettelo ja velallisselvitys.....	22
	5.4 Konkursin raukeaminen	22
	5.5 Julkisselvitys	23
	5.6 Jakoluettelo.....	24
6	Velkojan oikeudet ja velvollisuudet konkurssissa	25
	6.1 Velkojen yhdenvertaisuus.....	25
	6.2 Saatavan valvonta.....	26
	6.3 Velkojen päätösvalta	28
7	Kuluttajankauppa	29
	7.1 Tavarankuovutus	30
	7.1.1 Seuraamukset tavarankuovutuksen viivästymisestä	30
	7.2 Tavarankuovutus virhe kuluttajakaupassa.....	32
	7.2.1 Virheen seuraamukset.....	33
	7.3 Takuun merkitys.....	34
	7.3.1 Aikaisemman myyntipöytäkirjan virhevastuu.....	34
	7.4 Koti- ja etämyynti.....	35
	7.4.1 Peruuttamisoikeus	35
	7.5 Luotonantajan ja myyjän tai palveluksen suorittajan yhteisvastuu.....	36
8	Oikeusvertailua	36
9	Konkurssilain tarkistaminen	38
10	Anttila Oy:n konkurssi	39

11	Johtopäätökset ja pohdinta	42
	Lähteet	45

1 Johdanto

Vuonna 1952 perustettu tavarataloyhtiö Anttila asetettiin Helsingin käräjäoikeuden päätöksellä konkurssiin 19.7.2016. Anttila ja Kodin Ykkönen tavarataloja oli 31 kappaletta ja työntekijöitä yrityksessä oli yhteensä lähes 1300. Lisäksi ketjuun kuului verkkokauppa NetAnttila. Anttilan konkurssi oli poikkeuksellinen siitä syystä, että suurien yritysvelkojien lisäksi velkojina oli paljon pienvelkojia, tässä tapauksessa kuluttajia. Konkursipesän suurimmat velkojat olivat Posti, Nordea, Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma ja Kesko. Maaliskuussa 2015 Kesko oli myynyt Anttilan saksalaiselle pääomasijoittajalle 4K Investille.¹

Anttilan konkurssi herätti paljon keskustelua julkisuudessa kuluttajansuojasta verkkokaupassa. Monen mielestä tuntui kohtuuttomalta, että tuote joka oli tilattu ja maksettu verkkokaupassa ennen konkurssin alkamista jäi saamatta. Myöskään rahoja tästä tilauksesta ei palautettu, ellei tilausta oltu maksettu luottokortilla. Facebookin perustettiin ”Anttilan konkurssin uhrit”-niminen ryhmä, jossa kuluttajat kävivät vilkasta keskustelua aiheesta. Millainen on verkkokauppaostajan oikeusturva ja tulisiko konkurssi- ja kuluttajansuojalainsäädäntöä muuttaa? Esimerkiksi valmismatkoissa on käytössä ns. maksukyvyttömyyssuoja. Maksukyvyttömyyssuojasta säädetään matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetussa laissa (2017/921). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että elinkeinonharjoittaja, joka tarjoaa matkapalveluyhdistelmiä, on tietyin edellytyksin velvollinen asettamaan vakuuden. Vakuuden tarkoituksena on turvata, että matkanjärjestäjän ajautuessa konkurssiin tai tullessa muutoin maksukyvyttömäksi, matkustajat jotka ovat maksaneet matkan etukäteen saavat rahansa takaisin.²

Seuraavassa luvussa käydään läpi tarkemmin tämän opinnäytetyön tarkoitusta, tavoitetta ja käytettyä tutkimusmenetelmää. Teoreettinen viitekehys perustuu opinnäytetyön kannalta olennaisimpiin aiheisiin, eli konkurssiin ja kuluttajansuojaan. Teoreettisen viitekehysten jälkeen kuvataan tarkemmin konkurssimenettelyn vaiheet ja kuluttajansuojan osalta käydään läpi kuluttajankauppaa. Lopuksi opinnäytetyössä keskitytään selvittämään Anttila Oy:n konkurssia ja tarkastelemaan sitä kuluttajavelkojan näkökulmasta. Johtopäätöksissä tiivistyy se, minkälainen kuluttajavelkojan asema on yrityksen konkurssissa ja miten kuluttajan kannattaa jatkossa tällaisessa tilanteessa toimia.

---

¹ Parviala 2006.

² HE 120/2017 vp 32-33.

2 Tutkimus

Tämä opinnäytetyö keskittyy käsittelemään kuluttajavelkojan asemaa yrityksen konkurssissa. Opinnäytetyössä tuodaan kootusti esille myös konkurssimenettelyn vaiheet. Tarkastelu tehdään lähtökohtaisesti verkkokaupasta tuotteen tilanneen kuluttajan näkökulmasta tuoden kuitenkin esille myös kivijalkakaupasta tuotteen ostaneen kuluttajan näkökulman asiaan.

Opinnäytetyö on tutkielmatyyppinen lainopillinen tutkimus, joka koskee enimmäkseen prosessioikeutta, konkurssioikeutta ja kuluttajansuojan liittyvää lainsäädäntöä. Opinnäytetyö sisältää myös oikeusvertailua, kun kuluttajavelkojan asemaa konkurssissa kuvataan Ruotsin konkurssilain ja kuluttajansuojan pohjalta. Vertailun tarkoituksena on verrata kuluttajan asemaa konkurssissa Suomen ja Ruotsin välillä.

Opinnäytetyö on ajankohtainen, sillä tavaroiden ostaminen on yhä enemmän siirtymässä kivijalkakaupoista verkkokauppoihin. On myös huomioitava, että ulkomaisia verkkokauppoja käyttävien kuluttajien asema riippuu kunkin maan kansallisesta lainsäädännöstä.

2.1 Tarkoitus ja tavoitteet

Tämä opinnäytetyö keskittyy käsittelemään velkojan asemaa yrityksen konkurssissa, kun konkurssin velkojana on kuluttaja. Tarkoituksena on nimenomaisesti selvittää kuluttajavelkojan asemaa, joten opinnäytetyön tarkastelun piirin ulkopuolelle, jää tilanne, jossa konkurssin velkojana on yritys tai muu oikeushenkilö.

Opinnäytetyön kannalta on olennaista selvittää konkurssin osalta konkurssimenettelyn vaiheet sekä velkojan velvollisuudet sekä oikeudet konkurssissa. Esimerkiksi, kuinka velkojan tulee valvoa saatavansa ja miten velkojat käyttävät päätösvaltaansa konkurssipesässä. Kuluttajansuojan osalta keskitytään tarkemmin kuluttajankaupan säännöksiin ja pohditaan sitä, miten kuluttajansuoja suojaa heikommassa asemassa olevaa kuluttajaa, kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välisessä kaupassa.

Opinnäytetyön teoreettinen osuus jakautuu siten kahteen osa-alueeseen. Ensimmäisessä osassa käsitellään konkurssia ja konkurssimenettelyä konkurssilainsäädännön näkökulmasta omana kokonaisuutenaan ja toisessa osassa käsitellään kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välistä kauppaa kuluttajansuojan näkökulmasta tarkasteltuna.

Opinnäytetyön tavoitteena on teoriaosuuden kohdalla käsitellä konkurssin kannalta olennaisinta teoriaa konkurssilainsäädännön pohjalta ja tehdä samalla kattava yhteenveto konkurssi-

menettelyn vaiheista. Lisäksi teoriaosuudessa on tavoitteena tuoda esille myös kuluttajansuojan osalta oleellisin teoria kuluttajankaupan osalta. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää millainen, on kuluttajavelkojan asema yrityksen konkurssissa nykyisen lainsäädännön pohjalta. Tavoitteena on löytää myös mahdollisia kehitysehdotuksia, joilla kuluttajavelkojan asemaa voitaisiin parantaa konkurssitilanteessa.

2.2 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyö on lainopillinen tutkimus. Lainopillista tutkimusta voidaan kuvata oikeudellisia tekstejä tutkivaksi tulkintatieteeksi. Se rakentuu voimassa olevien oikeuslähteiden varaan ja siinä käytetään oikeuslähteitä etusija- ja käyttöjärjestyssääntöjen määräämässä järjestyksessä. Lainopin oleellisempänä tutkimusongelmana on selvittää, mikä on voimassa olevan oikeuden sisältö käsiteltävässä oikeusongelmassa.³ Lainopillinen tutkimus voi olla muodoltaan myös tapauskeskeistä tutkimusta, joka on yleistä common law-järjestelmässä. Tapauskeskeistä lainoppia on kuitenkin mahdollista tehdä myös kirjoitetun oikeuden järjestelmässä. Alan ammattijulkaisuissa julkaistut ylimpien oikeuksien ratkaisuiden kommentoinnit ovat yksi tapauskeskeisin oikeusopin näkyvistä piirteistä Suomessa.⁴

Lainopin tavoitteena on tuottaa tieteellistä, täsmällistä sekä objektiivista tietoa voimassa olevasta oikeudesta. Tiedon tuottamiseen käytetään työkaluina lain tulkintaa ja lain systematisointia. Lain tulkinnalla tarkoitetaan oikeusjärjestykseen kuuluvien sääntöjen sisällön selvittämistä.⁵ Lainopin tulkintametodina voidaan käyttää kirjaimellista tulkintaa, systemaattista tulkintaa, historiallista tulkintaa, vertailevaa tulkintaa sekä supistavaa ja laajentavaa tulkintaa. Muita lainopin tulkintametoodeja ovat analoginen tulkinta, tarkoitusperäopillinen tulkinta, objektiivinen tulkinta ja arvoperäinen tulkinta.⁶

Lain systematisointi taas on voimassa olevan oikeuden jäsentämistä. Systematisointi auttaa tutkijaa hahmottamaan erilaisten oikeusjärjestelyiden kokonaiskuvaa ja niiden välisiä keskinäisyyksiä.⁷ Systematisoinnin avulla tuotetaan yleiskatsauksellisuutta. Oikeusjärjestelmässä olevien normien määrä on nykyisin niin suuri, että systematisointi on välttämätöntä niiden hallitsemiseksi arkikäytössä. Hyvin tehty systematisointi säästää aikaa ja vaivaa.⁸

---

³ Husa 2008, 20-21.

⁴ Aarnio 2011, 14.

⁵ Husa 2008, 20-21.

⁶ Hirvonen 2011, 38-40.

⁷ Husa 2008, 20-21.

⁸ Aarnio 2011, 97-98.

Oikeuslähteet ovat lähteitä, jotka sisältävät perusteen. Peruste tekee normista oikeudellisen. Oikeuslähteisiin kuuluvat esimerkiksi laki ja ennakkoratkaisu. Informaatiolähde taas antaa tietoa oikeuslähteestä. Tällaisia lähteitä ovat esimerkiksi lainvalmistelutyöt.⁹ Oikeuslähteet voidaan jakaa kolmeen ryhmään: vahvasti velvoittaviin, heikosti velvoittaviin ja sallittuihin. Lait ja maantapa ovat vahvasti velvoittavia oikeuslähteitä. Heikosti velvoittavia ovat lainsäätäjän tarkoitus ja tuomioistuinratkaisut. Sallittuihin oikeuslähteisiin kuuluu muun muassa oikeustiede. Tärkeimmät oikeuslähteet lainopissa ovat lait ja säädökset. Säädöksen tulkinnan apuna käytetään myös muita oikeudellisia aineistoja, kuten lakien valmisteluaineistoa, oikeustapauksia ja oikeuskirjallisuutta.¹⁰

Hyvän lainopillisen tutkimuksen piirteisiin kuuluu tutkittavan ongelman oikeusalakohtaisen ja yhteiskunnallisen relevanssin tunnistaminen sekä kyseisen oikeudenalan yleisten oppien ydinisällön tunteminen. Hyvä tutkimus sisältää myös joitakin perusväitteitä, jottei tutkimus olisi vain pelkkä asioiden kuvaus tai listaus ongelmista. Lainopillisen tutkimuksen kirjoittajan on pystyttävä löytämään tutkittavaa ongelmaa koskevat keskeiset oikeussäännöt ja -periaatteet.¹¹

3 Konkurssi

Liiketalouden näkökulmasta tarkasteltuna konkurssi on vanha ilmiö. Elämme vapaassa markkinataloudessa ja konkurssi on osa sitä. Markkinatalouteen kuuluu se, että uusia yrityksiä syntyy jatkuvasti ja samalla markkinoilta myös poistuu yrityksiä. Osa näistä yrityksistä poistuu markkinoilta sen takia, että ne eivät ole kykeneviä suoriutumaan taloudellisista velvoitteistaan tai niiden toiminta ei ole enää kannattavaa. Konkurssi on talouden kannalta välttämätön oikeudellinen menettely, jonka avulla tällaiset toimijat voidaan järjestelmällisesti poistaa markkinoilta.¹²

Oikeudellisesta näkökulmasta tarkasteltuna konkurssi on maksukyvyttömän yrityksen likvidaatiomenettely. Sen tavoitteena on velallisen varallisuuden realisointi ja varojen jakaminen velkojille. Konkurssin keskeisin oikeudenala on prosessioikeus.¹³ Oikeusjärjestyksessä prosessioikeus sijoittuu julkisoikeuden puolelle, sillä siinä on kysymyksessä julkisen vallan käyttämi-

---

⁹ Aarnio 2011, 65.

¹⁰ Pohjolainen 2008, 32-33.

¹¹ Aarnio 2011, 111-112.

¹² Linna 2013, 1-2.

¹³ Linna 2013, 3.

sestä. Oikeusnormeja jotka määrittävät ihmisten ja oikeushenkilöiden oikeudet ja velvollisuudet erilaisissa tilanteissa, kutsutaan aineelliseksi oikeudeksi.¹⁴ Prosessioikeus on näiden aineellisten oikeuksien vahvistamista ja täytäntöönpanoa. Prosessioikeudessa säännellään erilaisia menettelytapoja, joita käyttäen aineellisen oikeuden mukaiset oikeudet ja velvollisuudet vahvistetaan tuomioistuimessa ja kuinka vahvistetut oikeudet pannaan täytäntöön, jos tuomiota ei noudateta vapaaehtoisesti.¹⁵

Nykyinen konkurssilaki (120/2004) tuli voimaan 1.9.2004. Se korvasi vuonna 1868 voimaan tulleen konkurssisäännön. Laki ei aiheuttanut suuria muutoksia itse konkurssimenettelyyn eikä velkojien tai velallisen asemaan. Merkittävin uudistus oli julkisselvitys, joka tuli vaihtoehdoksi raukeaville konkurseille. Sittemmin konkurssilakia on muutettu 26.6.2017 voimaantulleella lailla (364/2017 laki konkurssilain muuttamisesta). Lainmuutoksella muutettiin konkurssilakia yhteensopivaksi Euroopan unionin uudelleenlaaditun maksukyvyttömyysasetuksen kanssa. Toinen merkittävä muutos koski kuuluttamista, josta pääsääntöisesti luovuttiin. Aikaisemmin kuuluttamiseen kytketyt konkurssin alkamisen oikeusvaikutukset liitetään nykyisin kuuluttamisen sijasta siihen hetkeen, jolloin konkurssin alkamisesta on tehty merkintä konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteriin.¹⁶

3.1 Konkurssin tilastoja

Käräjäoikeuksiin tulleet konkurssihakemukset ovat vähentyneet viime vuosina (ks. kuvio 1). Vuonna 2017 pantiin vireille 2 160 uutta konkurssiasiaa, mikä on 10,3 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2016. Vuonna 2016 tuomioistuimet käsitelivät loppuun asti yhteensä 2 845 konkurssihakemusta. Käsittelemäärä väheni edellisestä vuodesta 10,2 prosenttia. Hakemuksista 601 päättyi jakoluettelon vahvistamiseen. Lopuissa tapauksissa konkurssiasian käsittely keskeytyi eri vaiheissa. Suurin syy konkurssimenettelyn keskeytymiselle oli konkurssipesän varattomuus, joka oli syynä 1 167 tapauksessa. Vuonna 2016 konkurssien määrä väheni eniten muiden palveluiden päätoimialalla. Muut palvelut käsittävät mm. informaatio- ja viestintäpalvelut, rahoitus- ja vakuutustoiminnan sekä kiinteistötoimialan. Vastaavasti konkurssien määrä nousi eniten majoitus- ja ravitsemistoiminnan alalla.¹⁷

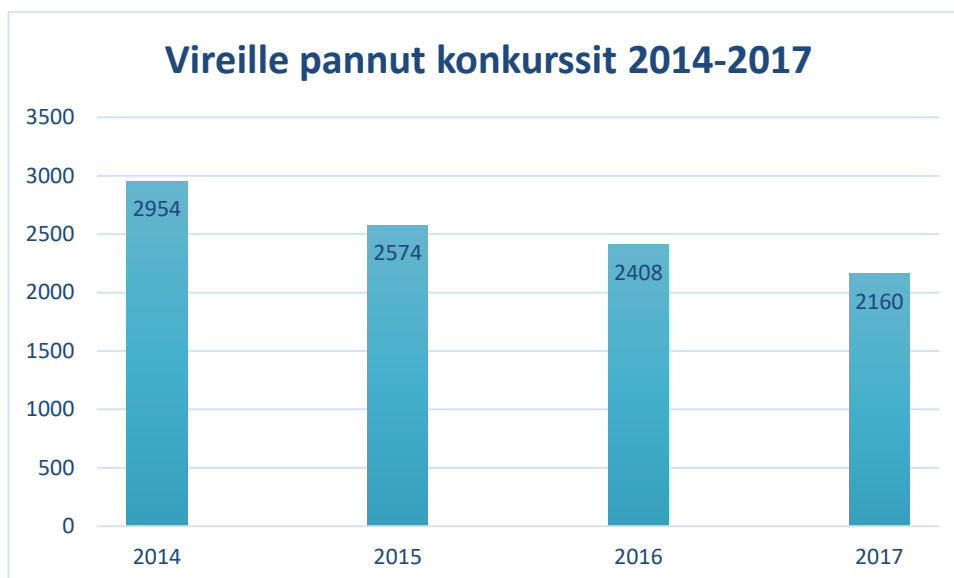
---

¹⁴ Virolainen 2007, 43-44.

¹⁵ Linna 2012, 3.

¹⁶ HE 12/2017 vp, 1.

¹⁷ Suomen virallinen tilasto 2018.

Kuvio 1. Vireille pannut konkurssihakemukset 2014-2017.

3.2 Konkurssi ja muut insolvenssimenettelyt

Konkurssi on yksi neljästä insolvenssimenettelyn lajista. Muita lajeja ovat: ulosotto, velkajärjestely ja yrityssaneeraus. Jokaisesta menettelystä on säädetty oma lakinsa. Esimerkiksi ulosotosta säädetään ulosottokaareissa (705/2007). Useammasta muusta maasta poiketen Suomessa ei ole yhtenäistä lakia, jossa säädettäisiin useammasta insolvenssimenettelystä. Insolvenssimenettelyjen lajien välisistä suhteista on kuitenkin säännelty kussakin erillislaissa.¹⁸

Ulosotossa on kyse erillistäytäntöönpanosta eli velallisen omaisuuden rajatusta pakkotäytäntönöstä. Ulosotossa peritään siis yksittäisiä velkoja ja tavoitteena on saada suoritus ainoastaan tälle perinnässä olevalle velalle. Velallisen omaisuudesta muutetaan rahaksi vain sen verran, kuin velkojen kattamiseen tarvitaan. Erillistäytäntöönpanon vastakohta on yleistäytäntöönpano. Yleistäytäntöönpanon lajeja ovat konkurssi, yrityssaneeraus ja yksityishenkilön velkaneeraus.¹⁹

Yleistäytäntöönpanossa menettelyyn kuuluu tietyin rajoituksin koko velallisen omaisuus. Yrityssaneerauksessa ja velkajärjestelyssä on tavoitteena velallisen taloudellisen toimintakyvyn tervehdyttäminen eli rehabilitaatio. Yleensä rehabilitaatiomenettely kuitenkin edellyttää sitä, että velkojat antavat velallisen velkoja anteeksi eli velkoja leikataan.²⁰

¹⁸ Linna 2013, 5.

¹⁹ Linna 2012, 200.

²⁰ Linna 2013, 5.

Pääsääntö on, että yleistäytäntöönpano keskeyttää erillistäytäntöönpanon. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että konkurssiin asettaminen estää uuden ulosottoasian vireilletulon ja estää myös jo aloitetun ulosoton. Tällä estetään se, ettei yksittäinen velkoja saisi etuasemaa muihin velkoihin nähden hakemalla saatavalleen suoritusta ulosoton kautta. Ulosottokaaren 3 luvun 97 §:ssä on kuitenkin säädetty, että ulosottoasia pysyy vireillä ulosotossa enintään kuuden kuukauden ajan alkaen konkurssin alkamisesta. Edellä mainitun pykälän mukaan asian täytäntöönpanoa jatketaan, jos konkurssi peruuntuu tai raukeaa ennen kuuden kuukauden määräaikaa. KonkL 3 luvun 12 §:ssä on säädetty tilaisuuden varaamisesta ulosmittaukseen. Sen mukaan pesänhoitajan on ilmoitettava konkurssin oikeusvaikutuksen lakkaamisesta ulosottomiehelle ja varattava tälle tilaisuus ulosmitata se velallisen omaisuus, jota ei tarvita konkurssimenettelynkustannusten ja muiden pesän velkojen maksamiseen.

Toinen keskeinen sääntö on, että rehabilitaatiomenettely estää likvidaatiomenettelyn aloittamisen. Yrityssaneerauslain (47/1993) 4 luvun 24 §:n mukaan hakemus velkajärjestelyn alkamisesta keskeyttää samaan aikaan vireillä olevan konkurssiasian käsittelyn. Mikäli saneerausmenettely aloitetaan, konkurssihakemus raukeaa, kun saneerausohjelma on vahvistettu. Jos saneerausmenettelyhakemus hylätään, konkurssin käsittelyä voidaan jatkaa. Jos yritystoiminnan jatkamiselle on edellytyksiä, on sen tervehdyttämiseksi annettava etusija.²¹

3.3 Konkurssikelpoisuus

Konkurssikelpoisuus on käsite, jolla tarkoitetaan sitä, kuka voidaan asettaa konkurssiin. Se on pysyvä ominaisuus, joka liittyy velallisen juridiseen statukseen. Käsitettä ei tule sekoittaa velallisen ns. ”konkurssikypsyyteen”, joka viittaa konkurssin asettamisen taloudellisten edellytysten täyttymiseen.²² Konkurssilain perustelujen mukaan (HE 26/2003 vp, 33) konkurssikelpoisuuden pohjana on velallisen oikeuskelpoisuus ja erillisvarallisuus. Oikeuskelpoisuudella tarkoitetaan kykyä saada nimiinsä oikeuksia ja tehdä sitoumuksia. Erillisvarallisuus viittaa siihen, että velallisen varat ja velat ovat erillään omistajista, jäsenistä tai edunsaajista. Lähtökohtaisesti kaikki luonnolliset henkilöt ovat konkurssikelpoisia. Luonnollisen henkilön iällä, kotipaikalla tai mahdollisella vajaavaltaisuudella ei ole konkurssikelpoisuuden kannalta merkitystä.²³

Konkurssilain 1 luvun 3 §:n mukaan konkurssiin voidaan asettaa luonnollinen henkilö, yhteisö, säätiö tai muu oikeushenkilö. Myös kuolinpesä sekä konkurssipesä voidaan asettaa konkurssiin. KonkL 1 luvun 3 §:n 2 momentin mukaan konkurssiin ei voida asettaa valtiota, Ahvenanmaan

---

²¹ Koulun 2011, 6.

²² Koulun 2013, 69.

²³ HE 26/2003 vp, 33.

maakuntaa, kuntaa, kuntayhtymää, valtion liikelaitosta, itsenäistä julkisoikeudellista laitosta, evankelisluterilaista tai ortodoksista kirkkoa, seurakuntaa tai kuntayhtymää.

3.4 Velkojan saatava

Konkurssisaatavalla tarkoitetaan KonkL 1 luvun 5 §:n mukaan sellaista velkojan velalliselta olevaa saatavaa, jota koskeva sitoumus tai muu oikeusperuste on syntynyt ennen konkurssin alkamista. KonkL 2 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan velkojan saatava tulee perustua lainvoimaiseen tuomioon, lainvoimaisen tuomion tavoin täytäntöönpanokelpoiseen tuomioon, ratkaisuun tai muuhun täytäntöönpanoperusteeseen. Saatavan perusteena voi olla esimerkiksi käräjäoikeuden antama yksipuolinen tuomio tai sosiaalilautakunnan vahvistama lapsen elatussopimus.²⁴ Saatava voi perustua myös velallisen allekirjoittamaan sitoumukseen, jota velallinen ei perustellusti kiistä tai saatava voi olla muuten niin selvä, ettei sen oikeellisuutta tarvitse perustellusti epäillä.

KonkL 2 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan, mikäli velkojan saatava on vähäinen ja konkurssiin asettamista voidaan pitää epätarkoituksenmukaisena tai hyvän perintätavan vastaisena konkurssimenettelyn kustannuksiin ja siitä saatavaan hyötyyn nähden, on velkojan konkurssihakemus jätettävä tutkimatta. Tämän rajoitussäännöksen tarkoituksena on estää konkurssin käyttö määrältään vähäisten saatavien perintäkeinona. Tällaiset velkojat pyritään ohjaamaan soveltavamman menettelyn eli ulosoton käyttöön.²⁵

Laissa ei ole tarkasti määritelty sitä, että kuinka pientä saatavaa on pidettävä vähäisenä. Konkurssilain esitöissä (HE 26/2003) kuitenkin todetaan, että vähäisenä saatavana voitaisiin pitää muutaman sadan euron saatavaa ja, että asia tulisi ratkaista aina tapauskohtaisesti. Myöskään velkojan taloudellisella asemalla ei tulisi olla merkitystä saatavan vähäisyyttä arvioitaessa. Konkurssimenettely voi tulla tarkoitukseksi, mikäli saatavan vähäisyydestä huolimatta velkoja ei voi muulla tavalla estää velallisen lisävelkaantumista.²⁶

3.5 Velallisen maksukyvyttömyys

Velallisen maksukyvyttömyys on konkurssilain yleinen konkurssiperuste. KonkL 2 luvun 1 §:n mukaan konkurssiin asettamisen edellytyksenä on velallisen maksukyvyttömyys. KonkL 2 luvun 2 §:n säädetään, että velallinen on maksukyvytön, jos velallisella ei ole riittävästi varoja

---

²⁴ Linna 2013, 95.

²⁵ Linna 2013, 89-90.

²⁶ HE 26/2003 vp, 40.

erääntyneiden tai lähiaikoina erääntyvien velkojen maksuun eikä velallinen kykene sopimaan velkojien kanssa maksusta.

KonkL 2 luvun 3 §:ssä säädetään oletussäännöt velallisen maksukyvyttömyydestä. Näiden oletusääntöjen tarkoituksena on keventää velkojan todistustaakkaa tilanteessa, jossa konkurssin hakijana on velkoja. Velkojan tulee esittää selvitys omasta saatavastaan ja velallisen yleisestä taloudellisesta tilasta sekä velallisen mahdollisista muista veloista, jotka ovat velkojan tiedoissa. Velallisen on puolestaan pystyttävä näyttämään nykyisten ja tulevien varojensa riittävyys sen perusteella, mitä velkoja on esittänyt. Jos velallisen maksukyvyttömyyttä on pidettävä tilapäisenä jonkin erityisen seikan vuoksi, on velallisen tehtävä vedota siihen ja esittää siitä näyttöä.²⁷

KonkL 2 luvun 3 §:ssä säädettyjä maksukyvyttömyyden oletussääntöjä on neljä. Pykälän 1 momentin mukaan velallista on pidettävä maksukyvyttömänä, jos velallinen ilmoittaa itse olevansa maksukyvytön, eikä ilmene erityistä syytä olettaa toisin. Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan velallista on pidettävä maksukyvyttömänä, jos velallinen on yleisesti lakkauttanut maksunsa. Pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan velallista on pidettävä maksukyvyttömänä, jos ulosotossa konkurssihakemuksen tekemisestä edeltäneen kuuden kuukauden aikana on ilmennyt, ettei velalliselta kerry varjoja saatavan täydeksi suorittamiseksi. Pykälän 2 momentin 3 kohdassa säädetty neljäs maksukyvyttömyyden oletussääntö koskee konkurssiuhkaisen maksukehotuksen noudattamatta jättämistä.

KonkL 2 luvun 5 §:ssä säädetään ylivelkaisuudesta konkurssin edellytyksenä. Pykälän mukaan selvitystilassa oleva velallinen, kuolinpesä ja konkurssipesä voidaan asettaa konkurssiin ylivelkaisuuden perusteella. Kuolinpesä voidaan kuitenkin asettaa konkurssiin vain, jos konkurssia voidaan pitää tarkoituksenmukaisena menettelynä. Käytännössä ylivelkaisuuteen vedotaan tilanteessa, jossa konkurssin hakijana on velallinen itse ja ylivelkaisuus on selvä.²⁸

3.6 Konkurssin esteet

KonkL 2 luvun 4 §:ssä säädetään velallisen konkurssiin asettamisen esteistä. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan velallista ei voida asettaa velkojan hakemuksesta konkurssiin tilanteessa, jossa velkojalla on velallisen omaisuuteen maksun turvaava panttioikeus tai vakuus. Vakuuden on oltava maksun turvaavaa. Tällä tarkoitetaan sitä, että vakuuden arvon tulee kattaa koko velkojan saatava. Näin ollen konkurssiin asettamiselle ei ole tarvetta, sillä velkoja

---

²⁷ Linna 2013, 105-106.

²⁸ Linna 2013, 116.

voi saada maksunsa vakuudesta. Vakuuden kohteena voi olla velallisen irtainta, kiinteää, aineellista tai aineetonta omaisuutta.²⁹

KonkL 2 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetään, että velallista ei voida asettaa konkurssiin velkojan hakemuksesta, jos velkojalla on kolmannen asettama vakuus ja konkurssin hakeminen on vastoin tämän vakuuden ehtoja. Edellä mainitun pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan velallista ei voida myöskään asettaa konkurssiin velkojan hakemuksesta, jos velkojan saatava ei ole erääntynyt ja velkojalla on saatavastaan kolmannen asettama maksun turvaava vakuus tai kolmas tarjoaa maksun turvaavan vakuuden.

4 Yleistä kuluttajansuojasta

Kuluttajansuojan tehtävänä on tasapainottaa kuluttajan asemaa verrattuna elinkeinonharjoittajaa. Perusasetelmassa kuluttaja on elinkeinonharjoittajaan nähden heikommassa asemassa, sillä vakiosopimusehdot ovat elinkeinonharjoittaman laatimat, sekä on elinkeinonharjoittajan päätettävissä, että mitä tuotteita hän tarjoaa ja millaiselle kohderyhmälle. Asetelma ei ole muuttunut, vaikka kuluttajien toimintamahdollisuudet ovatkin viime vuosina lisääntyneet. Esimerkiksi internet ja sosiaalinen media mahdollistavat paremmin tuotteiden vertailun.³⁰

Kuluttajansuojan keskeisiä periaatteita ovat läpinäkyvyys ja kohtuullinen riskinjako. Läpinäkyvyydellä tarkoitetaan sitä, että sopimuksen sisällöstä kerrotaan avoimesti ja sopimusehdot ovat ymmärrettävässä muodossa. Kohtuullinen riskinjako puolestaan näkyy siinä, ettei elinkeinonharjoittaja saa laatia sellaisia sopimusehtoja, jotka olisivat kuluttajalle kohtuuttomia. Eli riskinjako tulee olla kohtuullinen kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välillä.³¹

Kuluttajansuojalain (38/1978) 1 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan kuluttajansuojalaki koskee kulutushyödykkeiden tarjontaa, myyntiä ja muuta markkinointia elinkeinonharjoittajalta kuluttajille. Kulutushyödykkeiksi määritellään KSL 1 luvun 3 §:n mukaan tavarat, palvelut sekä muita hyödykkeet tai etuudet. Myös sijoitushyödykkeet ja arvopaperit lasketaan kulutushyödykkeiksi.³² KSL 1 luvun 4 §:n mukaan kuluttajana pidetään luonnollista henkilöä, joka hankkii kulutushyödykkeen muuhun tarkoitukseen kuin harjoittamaansa elinkeinotoimintaa varten. KSL 1 luvun 5 §:n mukaan elinkeinonharjoittajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä taikka yk-

---

²⁹ HE 26/2003 vp, 45.

³⁰ Peltonen & Määttä 2015, 1.

³¹ Peltonen & Määttä 2015, 2.

³² HE 360/1992 vp, 6.

sityistä tai julkista oikeushenkilöä, joka tuloa tai muuta taloudellista hyötyä saadakseen ammattimaisesti pitää kaupan, myy tai muutoin tarjoaa kulutushyödykkeitä vastiketta vastaan hankittaviksi.

Kuluttajansuojan valvontaviranomaisena toimii Suomessa työ- ja elinkeinoministeriön alaisuudessa toimiva kuluttaja-asiamies. Kuluttaja-asiamiehestä annetun lain (40/1978) 2 §:n mukaan kuluttaja-asiamiehen tehtävänä on valvoa markkinoinnin ja sopimusehtojen lainmukaisuutta ja avustaa kuluttajaa kuluttajansuojaasiassa. Kilpailu - ja kuluttajavirastosta annetun lain 1 luvun 1 §:n mukaan kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtäviin kuuluu kilpailu - ja kuluttajapolitiikan toteuttaminen, markkinoiden toimivuuden varmistaminen, kilpailulain (948/2011) ja EU:n kilpailusääntöjen täytäntöönpano sekä kuluttajan taloudellisen ja oikeudellisen aseman turvaaminen. Lisäksi kilpailu - ja kuluttajavirastossa toimii kuluttaja-asiamies.

Maistraateissa toimivat kuluttajaoikeusneuvojat antavat kuluttajaneuvontaa sekä sovittelevat yksittäisten kuluttajien ja elinkeinonharjoittajien välisiä kiistoja. Kuluttajariitalautakunta antaa ratkaisusuosituksia kuluttajariita-asioissa. Kuluttajaviranomaisten kanssa perustettiin yhtäaikaisesti vuonna 1978 myös markkinatuomioistuin, jonka korvasi vuonna 2002 markkinaoikeus.³³

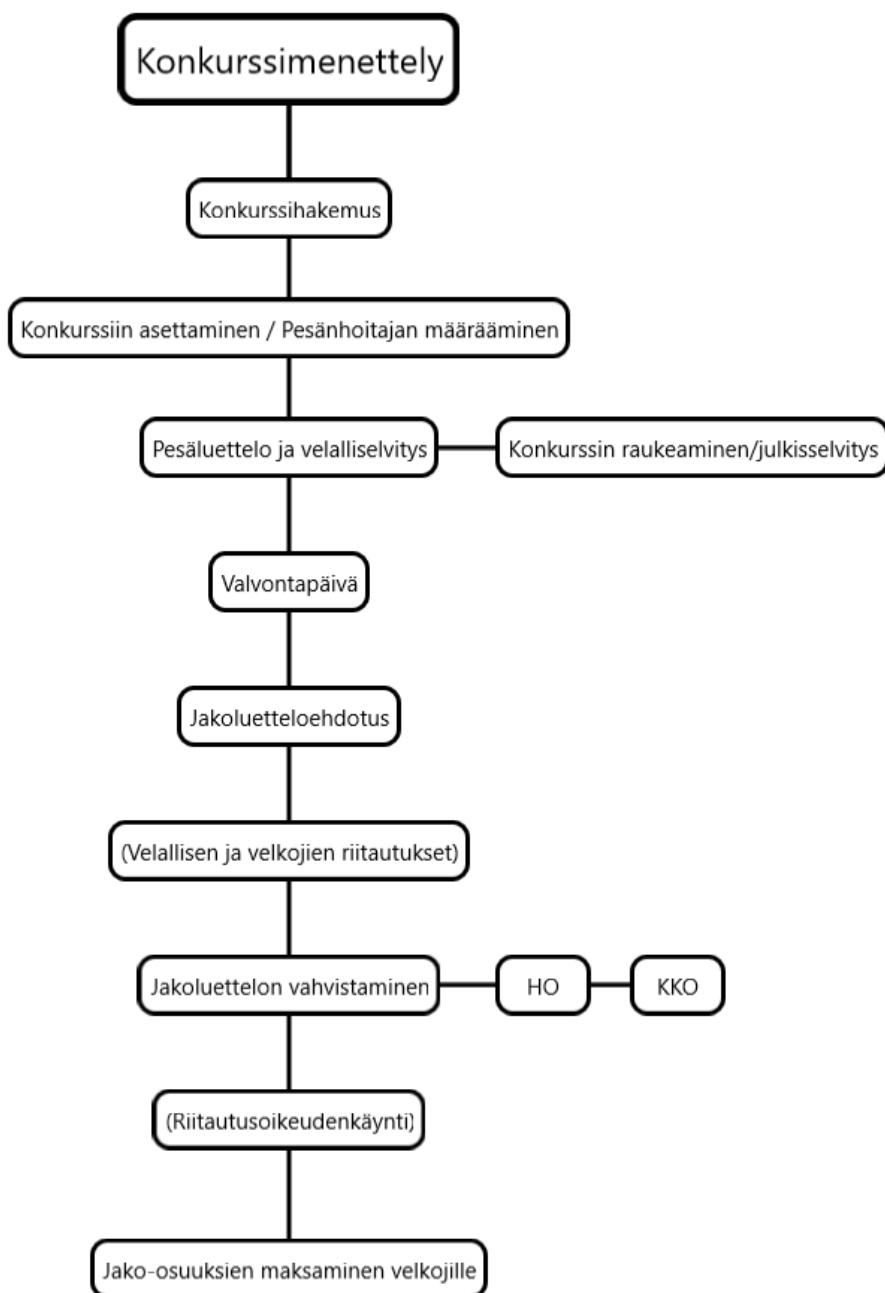
5 Konkurssimenettely

Konkurssilain 4 luvun 4 §:ssä säädetään, että konkurssiasioiden käsittelyssä käräjäoikeudessa noudatetaan hakemusasioiden käsittelystä annettuja säädöksiä. Lisäksi mainitun pykälän 2 momentin mukaan konkurssiasia on käsiteltävä asian edellyttämällä joutuisuudella. Vuonna 2016 käräjäoikeuksien keskimääräinen käsittelyaika konkurssiasiaassa oli 6,4 kuukautta.³⁴

---

³³ Peltonen & Määttä 2015, 3-4.

³⁴ Tuomioistuinten työtilastoja vuodelta 2016.

Kuvio 2. Konkurssin vaiheet

5.1 Hakemus

KonkL 7 luvun 5 §:n mukaan konkurssiasia on pantava vireille tuomioistuimeen kirjallisella hakemuksella. Edellä mainitun pykälän mukaan hakemuksesta on käytävä ilmi: hakijan vaatimus ja sen perustelu, velallisen nimi, kotipaikka sekä henkilö- tai yritys- tai yhteisötunnus, hakijan tai hänen asiamiehensä yhteystiedot sekä selvitys millä perusteella käräjäoikeus on asiassa toimivaltainen. Konkurssihakemukseen on perustietojen lisäksi, liitettävä kirjallinen selvitys

tai asiakirja johon hakija vetoaa. Mikäli velallinen on oikeushenkilö, tulee hakemuksen mukaan liittää myös ote velallisesta rekisteristä. Esimerkiksi osakeyhtiöstä kaupparekisteriote. Velallisen asemassa olevan oikeushenkilön pitää hakijana liittää hakemukseensa myös suostumus omaisuuden luovuttamisesta konkurssiin. Velallisen tulee myös liittää hakemukseensa selvitys omaisuudestaan sekä veloistaan ja suurimmista velkojistaan yhteistietoineen.

On yleistä, että konkurssihakemuksessa on ehdotettu valmiiksi tiettyä henkilöä konkurssipesän pesänhoitajaksi. Hakemukseen tulee tällöin liittää pesänhoitajan suostumus ja esteettömyysilmoitus.³⁵ KonkL 8 luvun 5 §:n 1 momentin mukaan pesänhoitaja ei saa olla velalliseen eikä velkojaan sellaisessa suhteessa, joka on omiaan vaarantamaan hänen riippumattomuutensa velalliseen tai tasapuolisuuttaan velkojiin nähden taikka kykyään muuten hoitaa asianmukaisesti tehtäväänsä.

KonkL 7 luvun 2 §:n mukaan velallisen ollessa yhteisö, säätiö tai muu oikeushenkilö konkurssihakemus käsitellään siinä käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä tämän hallintoa pääasiallisesti hoidetaan. Mikäli toimivaltaista käräjäoikeutta ei pystytä velallisen hallinnon mukaan määrittelemään, käsitellään hakemus siinä käräjäoikeudessa, jonka piirissä velallinen on pääasiassa harjoittanut toimintaansa tai jossa velallisella omaisuutta taikka jossa asian käsittely on muuten tarkoituksenmukaista. Tuomiopiirillä tarkoitetaan maantieteellistä aluetta, jonka sisällä käräjäoikeus tai jokin muu tuomioistuin voi käyttää tuomivaltaansa. Luonnollisen henkilön kotipaikka voidaan saada selville väestöntietorekisterin avulla. Osakeyhtiön kotipaikka käy ilmi kaupparekisteriin merkityistä tiedoista.³⁶

KonkL 7 luvun 6 §:ssä säädetään konkurssihakemuksen siirtämisestä. Pykälän 1 momentin mukaan tuomioistuimen on hakijan pyynnöstä siirrettävä konkurssiasian käsittely toimivaltaiseen käräjäoikeuteen, mikäli se katsoo, ettei ole asiassa toimivaltainen.

5.2 Tuomioistuimen käsittely ja konkurssiin asettaminen

Kun velkojan laatima konkurssihakemus tulee vireille tuomioistuimeen, hakemus ensiksi ennakko tarkastetaan tuomioistuimen kansliassa. Mikäli hakemuksessa on puutteita tuomioistuin kehottaa hakijaa täydentämään hakemustaan. Jos velallinen on itse hakijana konkurssissa, on asian käsittely tuomioistuimessa yksinkertainen. Lähtökohtaisesti ketään ei tarvitse kuulla hakemuksen johdosta.³⁷

---

³⁵ Kokko & Salminen 2013, 8.

³⁶ Kokko & Salminen 2013, 10-11.

³⁷ Linna 2013, 126 & 140.

KonkL 7 luvun 8 §:ssä säädetään velkojan hakemuksen käsittelystä. Pykälän 1 momentin mukaan velkojan ollessa hakijana, on velalliselle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Velkojan konkurssihakemus toimitetaan tiedoksi velalliselle. Velallista pyydetään vastaamaan asiaan kirjallisesti kohtuullisen määräajan kuluessa.

KonkL 7 luvun 8 §:n 2 momentin mukaan, jos velallinen vastustaa hakemusta, asia käsitellään istunnossa, jollei velallinen ole antanut suostumusta kirjalliseen käsittelyyn. Istuntoon kutsutaan velallinen ja hakijana oleva velkoja. Velkojan hakemus voidaan ratkaista vaikei velallinen osallistu istuntoon tai toimita lausumaa määräajassa. Riidaton hakemus käsitellään ns. kansliamenettelyssä.³⁸

Tuomioistuimen tutkimisvelvollisuudesta säädetään KonkL 7 luvun 11 §:ssä. Pykälän mukaan tuomioistuimen on tutkittava, onko konkurssiin asettamiseen edellytykset. Mikäli tuomioistuin katsoo, että konkurssiin asettamisen edellytykset täyttyvät, asettaa se päätöksellään velallisen konkurssiin. Konkurssiin asettamisesta koskevasta päätöksestä säädetään KonkL 7 luvun 12 §:ssä. Pykälän mukaan päätökseen on merkittävä päätöksen antamisen päivämäärä, kellonaika ja konkurssihakemuksen vireilletulopäivä.

Päätös konkurssiin asettamista aloittaa konkurssin ja samalla konkurssiin asettamisen oikeusvaikutukset tulevat voimaan. KonkL 3 luvussa säädetään konkurssin alkamisen oikeusvaikutuksista. KonkL 3 luvun 1 §:n mukaan velallinen menettää oikeuden määrätä eli disponoida konkurssipesään kuuluvasta omaisuudesta. Omaisuuden määräysvalta siirtyy konkurssipesänhallinnolle, eli pesän velkojille ja pesänhoitajalle.³⁹ Päätöksessään tuomioistuin määrää myös konkurssipesälle pesänhoitajan. Pesänhoitajan määräämisestä säädetään KonkL 8 luvussa.

KonkL 4 luvun 8 §:ssä on säädetty velalliseen kohdistuvista turvaamistoimista. Tuomioistuin voi selvästä syytä määrätä turvaamistoimista jo ennen konkurssiin asettamista. Turvaamistoina voidaan esimerkiksi määrätä velallisen omaisuutta tai asiakirjoja takavarikoitavaksi, mikäli on syytä epäillä, että velallinen kätkee tai hävittää omaisuutta velkojien vahingoksi. Velallinen voidaan myös määrätä maastapoistumiskieltoon, mikäli on syytä epäillä, että velallinen poistuu maasta.

KonkL 7 luvun 13 §:n mukaan konkurssi voidaan peruuttaa velallisen ja konkurssihakemuksen tehneen velkojan yhteisestä hakemuksesta tai, jos velallinen on itse hakijana, velallisen omasta hakemuksesta. Konkurssin peruuntumisen edellytyksenä on, että peruutus on tehty kahdeksan päivän kuluessa konkurssiin asettamispäivästä ja, että peruutuksella on pätevä syy.

---

³⁸ Kokko & Salminen 2013, 12.

³⁹ Linna 2012, 234-235.

5.3 Pesäluettelo ja velallisselvitys

KonkL 9 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan pesänhoitaja laatii velallisen varoista ja veloista pesäluettelon. Pesäluettelosta on käytävä vähintään ilmi velallisen omaisuus konkurssin alkamisaikana, arvio likvidoinnin tuloksesta ja velallisen velat. Pesäluettelon liitteeksi on laadittava kirjallinen tiivistelmä velallisen taloudellisesta tilanteesta. Pykälän 2 momentin mukaan pesänhoitajan on tehtävä pesäluettelo kahden kuukauden kuluessa konkurssin alkamisesta. Tuomioistuimien voi omasta aloitteestaan tai pesänhoitajan pyynnöstä pidentää tätä määräaika. Määräajan pidennyksen syynä voi olla esimerkiksi se, että velallisen kirjanpito on ollut puutteellinen tai virheellinen. Pykälän 4 momentin mukaan pesäluettelo tai sen tiivistelmä on toimitettava velalliselle, suurimmille velkojille ja pyynnöstä muillekin velkojille.

Pesäluettelon lisäksi pesänhoitajan tulee laatia velallisesta ja velallisen konkurssia edeltäneestä toiminnasta ns. velallisselvityksen. Velallisselvityksestä säädetään KonkL 9 luvun 2 §:ssä. Velallisselvityksestä on käytävä ilmi: konkurssin pääasialliset syyt, velallisen kirjanpito sekä muut epäselvät asiat, jotka edellyttävät lisäselvityksiä. Pykälän 3 momentin mukaan velallisselvitys on tehtävä kahden kuukauden kuluessa konkurssin alkamisesta ja pesänhoitaja voi erityisesti syystä pyytää tuomioistuimelta määräajan pidennystä.

Pesänhoitajalla on oikeus saada pesän hoitamista varten tarvitsemansa tiedot velallisen pankkitileistä, maksuliikenteestä, verotuksesta, sopimuksista ja muista velalliseen talouteen liittyvistä seikoista. Lisäksi velallisen on myötävaikutettava siihen, että pesänhoitaja pystyy suorittamaan hänellä asetetut tehtävät asianmukaisesti.⁴⁰ Velallisen myötävaikutus- ja tietojenantovelvollisuudesta säädetään KonkL 4 luvun 5 §:ssä. KonkL 4 luvun 11 §:n 1 momentin mukaan, jos velallinen laiminlyö myötävaikutus- tai tiedoksiantovelvollisuuttaan voi tuomioistuin tuomita hänet uhkasakkoon.

5.4 Konkurssin raukeaminen

Vuonna 2016 käräjäoikeuksien käsittelemistä 2 845 konkurssihakemuksesta 601 päättyivät jakoluettelon vahvistamiseen. Lopuissa konkurssin käsittely keskeytyi jo aikaisemmassa vaiheessa.⁴¹ KonkL 10 luvun 1 §:n mukaan tuomioistuimen on tehtävä päätös konkurssin raukeamisesta, jos pesän varat eivät riitä menettelystä aiheutuvien kustannusten suorittamiseen

---

⁴⁰ Linna 2012, 243-244.

⁴¹ Suomen virallinen tilasto 2018.

eikä kukaan velkojista ota kustannuksia vastatakseen tai velkojien jako-osuus tulee jäämään ilmeisen vähäiseksi. Konkurssia ei voida määrätä raukeamaan, jos se jatkuu julkisselvityksenä.

Kustannusten vastattavaksi ottamisesta säädetään KonkL 10 luvun 6 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan velkoja tai velkojat voivat estää konkurssin raukeamisen ottamalla vastuun konkurssimenettelyn kuluista itselleen. Tällä voidaan estää konkurssin raukeaminen konkurssipesän varojen vähyyden vuoksi.⁴² Aiemmin mainitun pykälän 2 momentin mukaan konkurssimenettelyn kustannuksina pidetään tuomioistuimelle maksettavia oikeudenkäyntimaksuja, pesänhoitajan palkkiota sekä pesänselvitys ja -hoitokuluja.

Konkurssi voidaan määrätä raukeamaan myös silloin, kun velkojien jako-osuus on jäämässä kohtuuttoman pieneksi. Jako-osuudella tarkoitetaan muuta kuin panttivelkojille tulevaa osuutta. Panttivelkojilla on mahdollisuus käyttää realisointioikeuksiaan konkurssin ulkopuolella. Konkurssiasian neuvottelukunnan suosituksen mukaan jako-osuuden tulisi olla vähintään useita tuhansia euroja.⁴³

KonkL 10 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan pesänhoitajan on tehtävä esitys konkurssin raukeamisesta ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun raukeamisen peruste on tullut ilmi. Esityksen voi tehdä pesänhoitaja, velkoja, velallinen tai konkurssiasiamies. Esitystä ei kuitenkaan voi tehdä ennen kuin pesäluettelo ja velallisselvitys on laadittu. KonkL 10 luvun 3 §:n mukaan, jos raukeamisesityksen on pesänhoitajan tekemä, on tuomioistuimen harkintansa mukaan kuultava velallista, suurimpia velkojia ja konkurssiasiamiestä. Jos esityksen on tehnyt muu kuin pesänhoitaja, on tuomioistuimen tarpeen mukaan kuultava pesänhoitajaa sekä muita edellä mainittuja konkurssin sidosryhmiä.

KonkL 3 luvun 11 §:n mukaan tuomioistuimen antama päätös konkurssin raukeamisesta lakauttaa konkurssin alkamisen oikeusvaikutukset välittömästi, jollei tuomioistuin toisin määrää.

5.5 Julkisselvitys

Julkisselvityksestä säädetään KonkL 11 luvussa. Mainitun luvun 1 pykälän mukaan tuomioistuin voi konkurssiasiamiehen ehdotuksesta määrätä, että konkurssimenettely jatkuu julkisselvityksenä. Syynä julkisselvitykseen siirtymiseen voi olla pesän varojen vähäisyys, velalliseen tai pesään liittyvät selvitystarpeet tai jokin muu erityinen syy. Yleisimmin syynä on, että konkurssiasiamies haluaa tarkemmin selvittää velallisen toimintaa ennen konkurssia.⁴⁴

---

⁴² Kokko & Salminen 2013, 29.

⁴³ Kokko & Salminen 2013, 31.

⁴⁴ OMTR 73/2010, 49.

KonkL 11 luvun 2 §:ssä säädetään julkisselvitykseen siirtymisen vaikutuksista. Edellä mainitun pykälän mukaan konkurssiasiamies määrää pesälle julkisselvittäjän. Julkisselvitykseen siirtyminen lakkauttaa aiemman konkurssipesän hallinnon ja pesän varallisuuden hallinnointi siirtyy julkisselvittäjälle. Samalla myös velkojien kustannusvastuu päättyy.

KonkL 11 luvun 3 § mukaan julkisselvityksen kustannukset maksetaan valtion varoista, jos pesän varat eivät niiden kattamiseen riitä. KonkL 11 luvun 4 §:n mukaan julkisselvitys päättyy konkurssipesän lopputilitykseen, jonka laatii julkisselvittäjä. Julkisselvityksestä voidaan KonkL 11 luvun 5 §:n mukaan palata takaisin normaaliin konkurssimenettelyyn tuomioistuimen päätöksellä, mikäli julkisselvitykseen siirtymisen peruste on poistunut.

5.6 Jakoluettelo

Jakoluetteloehdotuksesta säädetään KonkL 13 luvun 1 §:ssä. Pykälän mukaan pesänhoitaja laatii ehdotuksen siitä, miten pesän varat tullaan jakamaan velkojien kesken. Ehdotuksesta on käytävä ilmi jako-osuuteen oikeuttavat saatavat ja niiden etuoikeus, selvitettyt pantti- ja kuittaussaatavat, pesänhoitajan riitautukset, jälkivalvonnat, saatavia koskevat vireilläolevat oikeudenkäynnit ja jakoluetteloehdotuksen valmistumispäivä.

Jakoluetteloehdotus on KonkL 13 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan laadittava kahden kuukauden kuluessa valvontapäivästä. Tuomioistuin voi pidentää määräaika erityisestä syystä. Pykälän 2 momentin mukaan pesänhoitajan on toimitettava viipymättä jakoluetteloehdotus tiedoksi velalliselle ja sitä pyytäneille velkojille. Velkoja voi riitauttaa tai lausua jakoluetteloehdotuksesta. Velkojan riitautusoikeuden perussäännöstä säädetään KonkL 13 luvun 4 §:n 1 momentissa. Sen mukaan velkojan riitautus voi koskea toisen velkojan saatavaa, sen etuoikeutta tai pesänhoitajan riitauttamaa saatavaa. Riitautuksen tulee olla yksilöity ja perusteltu.

KonkL 13 luvun 10 §:n 1 momentin mukaan pesänhoitaja laatii velkojien ja velallisen kuulemisen jälkeen jakoluettelon esille tulleiden riitautusten ja lausumien pohjalta. Pykälän 2 momentin mukaan pesänhoitajan on toimitettava jakoluettelo sen vahvistamista varten tuomioistuimelle viimeistään kolmen kuukauden kuluttua jakoluetteloehdotuksen määräpäivästä. Tuomioistuimen on KonkL 13 luvun 11 §:n 1 momentin mukaisesti tutkittava jakoluettelo ja valvontoja koskevat riitautukset. Riitautuksien käsittelyn jälkeen tuomioistuimen on tutkittava, että jakoluettelo täyttää KonkL 13 luvussa säädetyt edellytykset ja, että jakoluetteloehdotuksen käsittely on edennyt säännöksiä noudattaen. Velkojille tulevat jako-osuudet maksetaan vahvistetun jakoluettelon perusteella.

KonkL 19 luvun 1 §:n mukaan konkurssi päättyy velkojainkokouksessa vahvistettavaan lopputilitykseen, kun konkurssipesä on selvitetty ja pesään kuuluva omaisuus on muutettu rahaksi.

6 Velkojan oikeudet ja velvollisuudet konkurssissa

6.1 Velkojien yhdenvertaisuus

Yksi konkurssilain pääperiaatteista on velkojien yhdenvertaisuus. Konkurssissa velkojien maksunsaantioikeus on yhtäläinen. Poikkeuksena ovat velkojien maksunsaantijärjestyksestä annetun lain (1578/1992) 3 §:n mukaiset panttioikeuteen ja pidätysoikeuteen perustuvat saatavat ja MSJL 3a §:n mukaiset yrityksen saneerauksen yhteydessä syntyneet saatavat sekä MSJL 4 §:n mukaiset lapselle suoritettavaan elatusapuun perustuvat saatavat. Lisäksi myös yrityskiinitysvelkojalla on etuoikeus MSJL 5 §:n perusteella.

Velkojien yhdenvertaisuus ei koske konkurssilaissa ainoastaan yhtäläistä maksunsaantioikeutta vaan se kattaa myös muutoin yhdenvertaisen aseman pesässä. Velkojalla on KonkL 12 luvun 1 §:n mukaan oikeus valvoa saatavaansa ja saada sille suoritus konkurssissa sekä käyttää muita velkojalle konkurssilain mukaan kuuluvia oikeuksia kansalaisuudestaan sekä asuin- tai kotipaikastaan riippumatta.

Myös useisiin konkurssilain yksittäisiin säännöksiin on kirjattu yhdenvertaisuusperiaate. Kohtuuttoman päätöksen kieltäminen on yksi tällainen säännös. Kohtuuttoman päätöksen kiellosta säädetään KonkL 12 luvun 10 §:ssä. Sen mukaan velkojat eivät saa tehdä sellaisia päätöksiä, jotka ovat omiaan tuottamaan velkojalle tai jollekulle muulle epäoikeutettua etua konkurssipesän tai toisen velkojan kustannuksella tai joka on velkojaa tai velallista kohtaan ilmeisen kohtuuton.

Hallituksen esityksen (HE 26/2003) mukaan se, että velkojien äänimäärä velkojainkokouksessa perustuu velkojan saatavan määrään, ei ole yhdenvertaisuusperiaatteen vastainen. Esityksessä todetaan, että velkojien yhdenvertaisuuden kannalta äänimäärän tulisi vastata mahdollisimman tarkasti velkojan saatavan määrää.⁴⁵

Konkurssilaissa on säädetty erikseen pienvelkojista. KonkL 15 luvun 7 §:n mukaan pienvelkojilla tarkoitetaan sellaisia velkojia, joiden saatava on alle kolmetuhatta euroa. Edellä mainitun pykälän mukaan pienvelkojille toimitetaan valvontapäivän jälkeen kutsu velkojainkokouk-

---

⁴⁵ HE 26/2003 vp, 134.

seen tai vaihtoehtoisesti pyyntö heidän kantansa ilmoittamiseen vain, jos velkoja on etukäteen ilmoittanut osallistuvansa päätöksentekoon. Vaikka velkoja ei ole tehnyt edellä mainittua ilmoitusta, hänellä on silti oikeus osallistua päätöksentekoon.

6.2 Saatavan valvonta

KonkL 15 luvun 6 §:n mukaan velkojan tulee valvoa saatavaansa kirjallisesti, jos hän haluaa saada jako-osuutta konkurssipesästä. Valvontakirjelmä tulee toimittaa pesähoitajalle viimeistään pesähoitajan ilmoittamana valvontapäivänä, jollei pesähoitaja ota saatavaa huomioon ilman valvontaa. Saatava katsotaan valvotuksi, kun se on ilmoitettu käräjäoikeudelle viimeistään valvontapäivänä. Jos velkoja toimittaa valvontakirjelmän määräpäivän jälkeen, voidaan saatava ottaa huomioon vielä jälkivalvonnassa, jos sen edellytykset täyttyvät.

Valvontakirjelmä tulee toimittaa pesähoitajalle henkilökohtaisesti, postitse tai sähköisesti. Valvontakirjelmässä tulee ilmoittaa saatavan pääoma ja sille kertynyt korko konkurssin alkamiseen asti, konkurssin alkamisen jälkeiseltä ajalta vaadittava korko sekä viivästyskorko ja muut viivästysvaatimukset. Jos velkojan saatavan lopullinen määrä ei ole selvillä, tulee pääoma silti ilmoittaa valvontakirjelmässä. Tällöin saatava on valvottava enimmäismääräisenä. Tällaisessa tilanteessa velkojan on ilmoitettava syy siihen, miksi saatavan määrää ei voida ilmoittaa.⁴⁶

Kirjelmässä on kerrottava saatavan peruste riittävän yksilöitynä. Eli velkojan tulee ilmoittaa, mihin saatava perustuu. Saatava voi perustua esimerkiksi irtaimen kaupan. Mikäli velkoja hakee saatavalleen korkoa, on koron peruste sekä aika, jolta korkoa vaaditaan ilmoitettava. Korkovaatimus, jota velkoja vaatii pääomalle konkurssin alkamisen jälkeiseltä ajalta, tulee aina erikseen ilmoittaa valvontakirjelmässä. Lisäksi ennen konkurssin alkamista kertynyt korko tulee myös ilmoittaa rahamääräisesti valvontakirjelmässä.⁴⁷

KonkL 15 luvun 7 §:n mukaan myös mahdollinen saatavan etuoikeusvaatimus ja sen peruste sekä tiedot panttioikeuden perustamisesta ja sisällöstä tulee ilmoittaa pesähoitajalle, jos velallisen omaisuutta on saatavan panttina. Velkojan on valvontakirjelmässään ilmoitettava virallinen nimensä ja yhteystietonsa, josta pesähoitaja tarvittaessa tavoittaa velkojan. Valvontakirjelmään voi liittää saatavansa liittyviä asiakirjoja tai ainakin ilmoittaa mistä asiakirjat ovat saatavissa.

---

⁴⁶ Kokko & Salminen 2013, 40.

⁴⁷ Kokko & Salminen 2013, 41.

Velkojan saatava voidaan joissain tapauksissa ottaa huomioon myös ilman valvontaa. KonkL 12 luvun 8 §:ssä 1 momentissa säädetään saatavan huomioon ottamisesta ilman valvontaa. Sen mukaan, jos velkojan saatavan perusteesta ja määrästä ei ole epäselvyyttä, voi pesänhoitaja ottaa kyseisen saatavan huomioon ilman valvontaa. Tällaisessa tapauksessa pesänhoitaja lähettää velkojalle ilmoituksen, josta käy ilmi minkä suuruisena saatava otetaan huomioon jakoluetteloehdotuksessa. Mikäli kyseessä on suuri määrä riidattomia samaan perusteeseen perustuvia saatavia, pesänhoitaja voi tiedottaa asiasta yksittäisen ilmoituksen sijaan. Tiedottaminen voi tapahtua esimerkiksi valtakunnallisessa sanomalehdessä. Saatavan huomioon ottaminen ilman valvontaa ei kuitenkaan estä velkojaa valvomasta saatavaansa.

Hyvä pesänhoitotapa edellyttää, että pesänhoitajan on tarkastettava valvottujen saatavien aiheellisuus ja niiden mahdollinen etuoikeus. Konkurssilain 12 luvun 14 §:n 1 momentin mukaan pesänhoitajalla on oikeus korjata valvontaa omasta aloitteestaan, jos hän huomaa, että valvonnassa on lasku- tai kirjoitusvirhe. Pesänhoitajan on ilmoitettava korjauksesta velkojalle, jollei se ole tarpeetonta. Tarkastuksessa pesänhoitajan tulee ottaa huomioon, että tarkastukseen käytetty työmäärä on suhteessa velkojalle tulevaan hyötyyn. Esimerkiksi, jos velkojalle ei ole tulossa jako-osuutta konkurssissa, ei pesänhoitajan tule käyttää kohtuuttomasti aikaa kyseisen velkojan valvontakirjeen selvittämiseen.⁴⁸

KonkL 12 luvun 14 §:n 2 momentin mukaan, jos valvontakirjelmää ei ole laadittu suomen, ruotsin tai englannin kielellä, eikä velkoja toimita siitä käännöstä, pesänhoitajan on huolehdittava kirjelmän käännättämisestä jollekin näistä kielistä. Pesänhoitaja voi vähentää kääntämisestä aiheutuneet kustannukset velkojalle tulevasta jako-osuudesta, jos kirjelmä on toimitettu jollakin muulla kuin EU-jäsenvaltion virallisella kielellä ja aiheutuneita kustannuksia ei voida pitää vähäisinä.⁴⁹

Valvonnan täydentämisestä säädetään KonkL 12 luvun 15 §:n 1 momentissa. Sen mukaan, jos pesänhoitaja huomaa velkojan valvonnassa merkityksellisen puutteen tai virheen, on pesänhoitajan pyydettävä velkojalta täydennystä tai oikaisua valvontaansa. Täydennyksellä tarkoitetaan saatavan perusteen tai määrän selvittämistä. Pesänhoitajan lähettämässä täydennyspyynnössä tulee ilmoittaa velkojalle, että saatava voidaan riitauttaa tai jättää huomioimatta, jos velkoja ei täydennä valvontaa. Velkoja on velvollinen toimittamaan pesänhoitajalle tämän pyytämät asiakirjat, jotka ovat tarpeen saatavan selvittämiseksi. Pesänhoitajan on huolehdittava, että hän kohtelee velkojia tasapuolisesti ja yhdenvertaisesti valvonnan täydentämisissä.⁵⁰

---

⁴⁸ Kokko & Salminen 2013, 48.

⁴⁹ HE 12/2017 vp, 40.

⁵⁰ Kokko & Salminen 2013, 49.

Velkoja voi KonkL 12 luvun 15 §:n 2 momentin mukaan myös omasta aloitteestaan oikaista tai täydentää valvontaansa. Korjauksen voi tehdä valvontapäivän jälkeenkin, mutta mikäli velkoja haluaa valvontapäivän jälkeen lisätä vaatimuksiaan, tulee se tehdä erikseen jälkivalvonnassa.⁵¹

Velkojalla on mahdollisuus valvoa saatavaansa valvontapäivän jälkeenkin jälkivalvonnassa. Jälkivalvonnasta säädetään KonkL 12 luvun 16 §:n 1 momentissa. Jälkivalvonnasta on suoritettava ylimääräinen maksu konkurssipesälle. Maksun suuruus on yksi prosentti velkojan saatavan tai lisävaatimuksen määrästä, kuitenkin vähintään 600 ja enintään 6000 euroa. Kyseistä maksua ei saa periä velkojalta, jos velkojalle ei ole ilmoitettu valvonnasta tai velkojalla on ollut laillinen este valvontapäivänä. Maksua ei myöskään peritä, jos velkoja on yksityishenkilö ja maksu olisi tilanteessa kohtuuton.⁵²

KonkL 15 luvun 1 §:n mukaan pesänhoitajan on otettava velkojan tekemä jälkivalvonta huomioon jakoluetteloehdotuksessa ja jakoluettelossa vaikei velkoja olisikaan maksanut vaadittua maksua pesälle. Velkoja ei ole oikeutettu osallistumaan päätöksentekoon ennen kuin maksu on suoritettu pesälle. Viime kädessä pesänhoitaja voi periä maksun velkojalle tulevasta jakoosuudesta.

Jälkivalvonnan seurauksena pesänhoitajan on oikaistava jakoluetteloehdotus. KonkL 13 luvun 7 §:n mukaan pesänhoitajan on annettava velalliselle ja jakoluetteloä pyytäneille velkojille tilaisuus riitauttaa saatava, jollei tätä pidetä saatavan vähäisyyden vuoksi ilmeisen tarpeettomana. Jälkivalvontaa ei oteta enää huomioon, kun tuomioistuin on vahvistanut jakoluettelon. KonkL 13 luvun 16 §:n 2 momentin mukaan vahvistettua jakoluetteloä voidaan kuitenkin vielä muuttaa tai oikaista pesänhoitajan tai velkojan vaatimuksesta. Esimerkiksi, jos saatava on velkojasta riippumattomasta syystä jäänyt huomioimatta.⁵³

6.3 Velkojien päätösvalta

Velkojat käyttävät konkurssipesässä päätösvaltaa asioissa, jotka eivät kuulu konkurssilain perusteella pesänhoitajan päätettäväksi tai hoidettavaksi. KonkL 15 luvun 1 §:n mukaan velkojat joilla on konkurssisaatava velalliselta ovat oikeutettuja käyttämään velkojien päätösvaltaa.

---

⁵¹ Kokko & Salminen 2013, 50.

⁵² LaVM 6/2003 vp, 9.

⁵³ Linna 2013, 422-423.

Valvontapäivän jälkeen päätösvalta on velkojilla, joiden saatava on otettu huomioon jakoluettelossa. Jos velkojalla on maksettavana KonkL 12 luvun 16 §:n 1 momentissa säädetty maksu, velkoja saa päätösvallan maksun suoritettuaan.

KonkL 15 luvun 2 §:ssä säädetään velkojien päätöksentekotavoista. Päätösvaltaansa velkojat käyttävät erikseen koolle kutsuttavissa velkojainkokouksissa. Jos varsinaista velkojainkokousta ei ole kutsuttu koolle, kyseessä on muupäätöksentekomenettely. Tällöin pesähoitaja esittelee velkojille ratkaistavana olevan asian ja pyytää velkojaa ilmoittamaan kantansa päätöksentekoa varten tälle asetetussa määräajassa.⁵⁴

Ensimmäinen velkojainkokous kutsutaan yleensä koolle silloin, kun pesähoitaja on saanut pesäluettelon valmiiksi ja pesän varat ja velat ovat selvitetty. KonkL 15 luvun 6 §:n mukaan ensimmäinen velkojainkokous on pidettävä kahden kuukauden kuluttua pesäluettelon valmistumisesta, kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluttua konkurssin alkamisesta, jollei kokouksen pitäminen katsota erityisestä syystä tarpeettomaksi. Pesähoitajan tehtävänä on toimittaa kutsu niille velkojille, joilla on oikeus KonkL 15 luvun 1 §:n mukaan käyttää velkojien päätösvaltaa sekä velalliselle.

Velkojainkokouksissa käsiteltävät asiat liittyvät muun muassa velallisen omaisuuden realisointiin, velallisen kirjanpidon ja hallinnon erityistarkastuksen pitämiseen, pesähoitajan palkkion ja sen perusteista päättämiseen sekä lopullisten jako-osuuksien vahvistamiseen. Menettelyn aikana pesähoitaja voi kutsua kokouksen koolle silloin, kun se katsotaan tarpeelliseksi päätösten tekemistä varten.⁵⁵

Velkojainkokouksen päätökseksi määräytyy KonkL 15 luvun 4 §:n mukaan se kanta, jota kannattaneiden velkojien äänimäärä on enemmän kuin puolet osallistuneiden velkojien äänimäärästä. Äänten mennessä tasan velkojainkokouksen puheenjohtajan kanta ratkaisee asian. Sekä pesähoitajalla että velallisella, on aina oikeus esittää kantansa päätettävästä asiasta.

7 Kuluttajankauppa

Kuluttajankaupassa tavaran myyjänä on elinkeinonharjoittaja ja ostajana kuluttaja. Oikeusministeriön muistion (OM 9/2012) mukaan kuluttajansuojalain 5 luku sisältää tärkeimmät kuluttajankauppaan liittyvät säännökset. KSL 5 luku sisältää säännöksiä tavaran luovutuksesta, vaa-

---

⁵⁴ Kokko & Salminen 2013, 125-126.

⁵⁵ Kokko & Salminen 2013, 115.

ranvastuun siirtymisestä sekä kaupan sopimusrikkomuksista ja niiden seuraamuksista. Muistiossa todetaan myös, että luvun säännökset ovat yleisiä, eikä niissä oteta huomioon kaupassa käytettyjen tavaroiden erilaisia ominaisuuksia.⁵⁶

7.1 Tavarantoimitus

Tavarantoimituksesta säädetään KSL 5 luvun 3 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan tavara on pidettävä ostajan noudettavissa siellä, missä myyjällä oli liikepaikkansa kaupantekohetkellä, jollei toisin ole sovittu. Jos myyjällä ei ollut kauppaan liittyvää liikepaikkaa eikä toisin ole sovittu, myyjän on lähetettävä tai kuljetettava tavara ostajalle. Pykälän 2 momentin mukaan tavara on toimitettu, kun ostaja on saanut sen hallintaansa. Toimituksen ajankohdasta säädetään KSL 5 luvun 4 §:ssä. Sen mukaan, tavara on toimitettava ilman aiheutonta viivytystä ja viimeistään 30 päivän kuluttua sopimuksen tekemisestä, jollei ole sovittu, että tavara on toimitettava määrättyinä ajankohtana taikka vaadittaessa tai viivymättä.

Vaaranvastuun siirtymisestä säädetään KSL 5 luvun 6:ssä. Myyjällä on vaaranvastuu tavarasta ennen sen toimitusta. Myyjä on vastuussa, jos tavara tuhoutuu, katoaa, huonontuu tai vähenee ostajasta riippumattomasta syystä. Mainitun pykälän 2 momentin mukaan ostajan virheilmoituksen vuoksi myyjälle palautetun tavarantoimitus on myyjällä, kunnes tavara toimitetaan takaisin ostajalle. Pykälän 4 momentin mukaan, jos vaaranvastuu on ostajalla ja tavara tuhoutuu, katoaa, huonontuu tai vähenee myyjästä riippumattomasta syystä, ostajan on tästä huolimatta maksettava kauppahinta.

7.1.1 Seuraamukset tavarantoimituksen viivästyisestä

Ostajan oikeudesta pidättäytyä maksusta säädetään KSL 5 luvun 7 §:ssä. Sen mukaan ostajalla on kuluttajankaupassa oikeus viivästyksen perusteella pidättäytyä maksamasta kauppahintaa myyjälle. Ostaja ei kuitenkaan saa pidättää rahamäärää, joka ilmeisesti ylittää ne vaatimukset, joihin hänellä on viivästyksen mukaan oikeus. KSL luvun 24 §:n 1 momentin mukaan ostaja, jollei toisin sovi, ei ole velvollinen maksamaan kauppahintaa ennen kuin tavara on sopimuksen mukaisesti hänen saatavillaan. Säännös ei kuitenkaan ole kuluttajankaupassa pakottava, vaan osapuolet voivat sopia kauppahinnan maksuajankohdasta keskenään.⁵⁷

Ostajalla on KSL 5 luvun 8 §:n 1 momentin mukaan oikeus vaatia kuluttajankaupassa tavarantoimituksessa myyjältä sopimuksen täyttämistä. Mikäli sopimuksen täyttämiseksi on olemassa

---

⁵⁶ OM 9/2012, 17-19.

⁵⁷ HE 360/1992 vp, 52.

este, jota myyjä ei voi voittaa tai jos sopimuksen täyttäminen edellyttäisi kohtuuttomia uhrauksia, myyjä ei ole velvollinen täyttämään sopimusta. Edellä mainitun pykälän 3 momentin mukaan, mikäli ostaja viivyttlee kohtuuttoman kauan vaatimuksen esittämisessä, hän menettää oikeutensa vaatia sopimuksen täyttämistä.

KSL 5 luvun 9 §:n 1 momentin mukaan ostajalla on oikeus purkaa kauppa myyjän viivästyksen perusteella, jos myyjälle on annettu kohtuullinen lisäaika eikä myyjä ole luovuttanut tavaraa lisäajan kuluessa. Hallituksen esityksen (HE 157/2013) mukaan kohtuullisella lisäajalla tarkoitetaan olosuhteisiin nähden asianmukaista lisäaikaa. Lisäajan aikana ostaja saa purkaa kaupan vain, jos myyjä kieltäytyy toimittamasta tavaraa sen kuluessa.⁵⁸

KSL 5 luvun 9 §:n 2 momentin mukaan ostaja saa purkaa kaupan viivästyksen perusteella lisäaikaa asettamatta kolmessa eri tilanteessa. Ensimmäiseksi, jos myyjä on kieltäytynyt toimittamasta tavaraa. Toiseksi, jos tavaran luovutus sovittuna toimitusaikana on olennainen ottaen huomioon sopimuksen tekemiseen liittyvät olosuhteet. Kolmanneksi, jos ostaja on ilmoittanut myyjälle ennen sopimuksen tekemistä, että tavaran luovutus tietyssä ajassa tai ajankohtana on olennainen. KSL 5 luvun 9 §:n 3 momentin mukaan sopimuksen purkamisen jälkeen myyjän on viipymättä palautettava kaikki sopimuksen nojalla maksettu.

KSL 5 luvun 10 §:n 1 momentissa todetaan, että ostajalla on oikeus korvaukseen vahingosta, jonka hän kärsii myyjän viivästyksen vuoksi. Jos myyjä pystyy osoittamaan, että viivästys johtuu hänen vaikutusmahdollisuuksiensa ulkopuolisesta esteestä, ostajalla ei ole oikeutta korvaukseen. KSL 5 luvun 10 §:n 2 momentin mukaan, jos viivästys johtuu henkilöstä, jota myyjä on käyttänyt apunaan sopimuksen täyttämiseksi, myyjä on vahingonkorvausvelvollinen, mikäli hän ei pykälän 1 momentin mukaisesti ole vapaa vastuusta. Sama on voimassa myös tilanteissa, jossa viivästys johtuu myyjän tavarantoimittajasta tai jostain muusta aiemman myyntiportaan toimijasta.

KSL 5 luvun 10 §:n 3 momentissa säädetään, että myyjä on velvollinen korvaamaan ostajalle välillisesti aiheutuneen vahingon vain siinä tapauksessa, jos viivästys johtuu myyjän huolimattomuudesta. Välilliseksi vahingoksi voidaan muun muassa katsoa aiheutunut tulon menetys, joka aiheutuu ostajalle sopimusrikkomuksen vuoksi. KSL 5 luvun 11 §:ssä todetaan vielä, että ostaja ei saa purkaa kauppaa taikka vaatia vahingonkorvausta viivästyksen vuoksi, jos hän ei kohtuullisessa ajassa tavaran luovutuksesta ilmoita myyjälle, että hän haluaa purkaa kaupan tai vaatia vahingonkorvausta.

---

⁵⁸ HE 157/2013 vp, 30.

7.2 Tavarán virhe kuluttajakaupassa

Kuluttajankaupan yleisestä virhesäännöstä säädetään KSL 5 luvun 12 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan tavarán on lajiltaan, määrältään, laadultaan ja muilta ominaisuuksiltaan ja pakkaukseltaan vastattava sitä, mitä voidaan katsoa sovitun. KSL 5 luvun 12 §:n 2 momentissa säädetään ne vaatimukset, jotka tavarán tulee täyttää, ellei toisin ole sovittu. Edellä mainitun pykälän 3 momentissa todetaan, että tavarán tulee vastata viranomaisten asettamia vaatimuksia. Poikkeuksena on tilanne, jossa tavaraa käytetään tarkoituksessa, jossa kyseisellä vaatimuksella ei ole merkitystä.

KSL 5 luvun 12 §:n 4 momentissa todetaan että, jos tavara poikkeaa siitä, mitä pykälän 1-3 momentissa säädetään, siinä on virhe. Ostaja ei kuitenkaan saa vedota seikkaan, josta hänen voidaan olettaa olleen tietoinen kauppa tehdessä. Yleistä virhesäännöstä täydentää KSL 5 luvun 12 a §, jossa säädetään tavarán asentamisesta tai puutteellisista ohjeista johtuvasta virheestä.

KSL 5 luvun 12 § mukaan tavarassa on myös virhe, jos se ei vastaa sen ominaisuuksista tai käytöstä annettuja tietoja, jotka myyjä tai joku muu aikaisemmasta myyntiportaasta tai myyjän lukuun on antanut tavaraa markkinoitaessa tai muuten ennen kaupantekoa. Edellä mainitun pykälän 2 momentin mukaan myyjä kuitenkin vapautuu virhevastuustaan, jos hän ei ollut eikä hänen olisi pitänytkään olla selvillä annetuista tiedoista tai jos tiedot eivät voineet vaikuttaa kauppaan tai jos tiedot on oikaistu ajoissa.

Virheellisuuden määräävästä ajankohdasta säädetään KSL 5 luvun 15 §:ssä. Edellä mainitun pykälän 1 momentin mukaan tavarán virheellisyyttä tulee arvioida sen perusteella, millainen tavara on ominaisuuksiltaan vaaranvastuun siirtyessä ostajalle. Vaaranvastuu siirtyy tavarán luovutusajankohtana ostajalle. Kuluttajakaupassa tavarán luovutusajankohta on se ajankohta, jona ostaja saa tavarán myyjältä.⁵⁹

KSL 5 luvun 15 §:n 2 momentissa säädetään kuuden kuukauden virheolettamasta. Sen mukaan virheen oletetaan olleen olemassa vaaranvastuun siirtyessä ostajalle, jos se ilmenee kuuden kuukauden kuluessa tästä ajankohdasta, jollei toisin osoiteta tai oletus ei ole virheen taikka tavarán luonteen vastainen. Jos tavarassa on virhe, myyjän tulee oikaista se. Ostajan on kuitenkin näytettävä, että tavarassa on KSL 5 luvun 12 §:n mukainen virhe.

Ostajan on tehtävä havaitsemastaan virheestä virheilmoitus. Virheilmoituksesta säädetään KSL 5 luvun 16 §:ssä. Säännöksen mukaan ostaja ei saa vedota tavarán virheeseen, ellei hän

---

⁵⁹ Peltonen & Määttä 2015, 305.

ilmoita virheestä myyjälle kohtuullisessa ajassa siitä, kun hän havaitsi virheen tai hänen olisi pitänyt se havaita. Edellä mainitun pykälän 1 momentissa todetaan vielä, että kohtuullisena aikana voidaan pitää kahta kuukautta. Virheilmoituksen voi tehdä myös elinkeinonharjoittajalle, joka on välittänyt myyjän lukuun tai joka on sitoutunut vastaamaan tavaran ominaisuuksista.

KSL 5 luvun 16 §:n 2 momentin mukaan ostaja saa kuitenkin vedota tavaran virheeseen ilmoitusta tekemättä kolmessa eri tilanteessa. Ensinnäkin, jos myyjä on menetellyt törkeän huolimattomasti tai kunnianvastaisesti ja arvottomasti. Toiseksi, jos virheen perustana on, se ettei tavara ominaisuuksiltaan täytä kuluttajaturvallisuuslain tai muiden terveyden tai omaisuuden suojelemiseksi annettujen lakien asettamia säännöksiä ja määräyksiä. Kolmanneksi, jos virhe perustuu siihen, että tavara on muuten terveydelle tai omaisuudelle vaarallinen.

7.2.1 Virheen seuraamukset

KSL 5 luvun 17 §:n mukaan ostajalla on oikeus pidättäytyä maksamasta myyjälle kauppahintaa tavaran virheeseen vedoten. Ostaja ei kuitenkaan saa pidättäytyä maksamasta rahamäärää, joka ilmeisesti ylittää ne vaatimukset, jotka virhe oikeuttaa.

Kuluttajalla on oikeus vaatia myös virheen oikaisua. Virheen oikaisusta kuluttajakaupassa säädetään KSL 5 luvun 18 §:ssä. Mainitun pykälän 1 momentin mukaan ostajalla on oikeus vaatia, että myyjä korjaa virheen tai toimittaa tilalle virheettömän tavaran. Oikaisu on tehtävä kohtuullisessa ajassa, eikä siitä saa aiheutua ostajalle kustannuksia tai olennaista haittaa. Myyjän ei kuitenkaan tarvitse oikaista virhettä, jos siihen on este, jota hän ei voi voittaa tai virheen oikaisusta aiheutuisi myyjälle kohtuuttomia kustannuksia. Mikäli virheen oikaisua ei suoriteta KSL 5 luvun 18 §:ssä tarkoitetulla tavalla, ostaja saa KSL 5 luvun 19 §:n mukaan vaatia hinnanalennusta tai kaupan purkua, paitsi jos virhe on vähäinen.

KSL 5 luvun 20 §:ssä säädetään vahingonkorvauksesta kuluttajakaupassa. Säännöksen mukaan ostajalla on oikeus korvaukseen vahingosta, jonka hän kärsii tavaran virheen vuoksi. Myyjä on velvollinen korvaamaan ostajalle välillisesti aiheutuneen vahingon vain siinä tapauksessa, jos virhe tai vahinko on aiheutunut myyjän huolimattomuudesta taikka, jos tavara poikkesi kaupantekohetkellä siitä, mihin myyjä on erityisesti sitoutunut.

7.3 Takuun merkitys

Kuluttajankauppaan liittyvän takuun merkityksestä säädetään KSL 5 luvun 15 a §:ssä ja takuun tiedoista luvun 15 b §:ssä. Tavarankäytöllä tarkoitetaan, että myyjä on sitoutunut vastamaan tavarankäyttökelpoisuudesta tai muista ominaisuuksista määrätyn ajan. Virhevastuuta ei kuitenkaan synny, jos myyjä saattaa todennäköiseksi, että tavarankäytön johtuu tapaturmasta tai muusta ostajasta johtuvasta seikasta.

KSL 5 luvun 15 a §:n 2 momentin mukaan myyjälle syntyy virhevastuu myös aikaisemman myyntiportaan tai myyjän lukuun annetun takuusitoumuksen perusteella. Myyjä voi vapautua tästä vastuusta, ilmoittamalla selvällä tavalla ennen kaupantekoa ostajalle, ettei hän otavastatakseen aikaisemman myyntiportaan antaman takuusitoumuksen tuomaa vastuuta.

KSL 5 luvun 15 a §:n 3 momentissa todetaan vielä, että takuu ei rajoita kuluttajansuojalaissa säädettyä virhevastuuta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että takuuaikajan päätyminen ei tarkoita myyjän virhevastuun lakkaamista, vaan vastuu takuun jälkeen ilmenevistä virheistä määräytyy kuluttajansuojalain säännösten mukaan.

7.3.1 Aikaisemman myyntiportaan virhevastuu

Aikaisemman myyntiportaan virhevastuusta säädetään KSL 5 luvun 31 §:ssä. Sen mukaan ostajalla on oikeus kohdistaa tavarankäytön virheeseen perustuva, KSL 5 luvun säännösten mukainen vaatimuksensa myyjän lisäksi myös elinkeinonharjoittajaan, joka on aikaisemmassa myyntiportaassa luovuttanut tavarankäytön myyjälle jälleenmyyntiä varten. Ostaja voi siis kohdistaa vaatimuksensa esimerkiksi maahantuojalle, vaikka he eivät varsinaisesti ole olleet keskinäisessä sopimussuhteessa.⁶⁰

KSL 5 luvun 31 §:n 2 momentin mukaan ostajalla ei kuitenkaan ole 1 momentin mukaista oikeutta kolmessa eri tapauksessa. Ensinnäkin, jos virhe on syntynyt kyseisestä elinkeinonharjoittajasta riippumattomasta syystä sen jälkeen, kun hän on luovuttanut tavarankäytön eteenpäin. Toiseksi, jos vaatimus perustuu muun kuin kyseisen elinkeinonharjoittajan antamaan sitoumukseen, ja tämä sitoumus asettaa ostajan parempaan asemaan kuin KSL 5 luvun säännökset ilman mainittua sitoumusta. Kolmanneksi, jos vaatimus koskee hinnanalennusta tai kaupanhinnan palauttamista ja se ylittää sen mitä kyseisen elinkeinonharjoittajan oma sopijapuoli olisi voinut vaatia samalla perusteella, jos elinkeinonharjoittajien välisen sopimuksen mahdollisia rajoittavia ehtoja ei oteta huomioon.

---

⁶⁰ Peltonen & Määttä 2015, 381.

KSL 5 luvun 31 §:n 3 momentin mukaan ostaja menettää oikeutensa esittää vaatimuksia 1 pykälän nojalla, mikäli hän ei ilmoita virheestä elinkeinonharjoittajalle tai tämä ei saa tietoa myöhemmälle myyntiportaalle tehdystä ilmoituksesta KSL 5 luvun 16 §:n 1 momentissa säädettyssä ajassa ja, jos ostajalla oli käytettävissään vaatimuksen esittämiseksi tarvittavat tiedot elinkeinonharjoittajasta.

KSL 5 luvun 31 §:n 3 momentissa säädetään, että ostaja saa kuitenkin vedota tavaran virheeseen, jos elinkeinonharjoittaja johon vaatimus kohdistuu, on menetellyt törkeän huolimattomasti, kunnianvastaisesti ja arvottomasti. Toiseksi, jos kysymyksessä on KSL 5 luvun 16 §:n 2 momentin 2 tai 3 kohdan mukainen virhe.

7.4 Koti- ja etämyynti

Kulutushyödykkeiden koti- ja etämyynnistä säädetään KSL 6 luvussa. Sääntelyn pakottavuudesta säädetään KSL 6 luvun 5 §:ssä. Sen mukaan, sopimusehto, joka poikkeaa KSL 6 luvun säännöksistä kuluttajan vahingoksi, on mitätön, jollei jäljempänä toisin säädetä. Kotimyyntisopimuksella tarkoitetaan KSL 6 luvun 6 §:n mukaan sopimusta, joka tehdään muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa osapuolten ollessa samanaikaisesti paikalla. Etämyyntisopimuksesta säädetään KSL 6 luvun 7 §:ssä. Sen mukaan etämyyntisopimuksella tarkoitetaan sopimusta, joka tehdään myynti- tai palveluntarjontajärjestelmässä ilman, että osapuolet ovat yhtä aikaa läsnä ja sopimuksen tekemiseen on käytetty etäviestintä. Edellä mainitun pykälän 2 momentin mukaan etäviestimellä tarkoitetaan puhelinta, postia, televisiota tai tietoverkkoa.

7.4.1 Peruuttamisoikeus

Koti- ja etämyynti sopimuksen peruuttamisoikeudesta säädetään KSL 6 luvun 14 §:ssä. Sen mukaan kuluttajalla on oikeus peruuttaa koti- etämyyntisopimus ilmoittamalla siitä elinkeinonharjoittajalle viimeistään 14 päivän kuluttua sopimuksen tekemisestä, kauppasopimuksen tavaran tai viimeisen tavarakerän vastaanottamisesta taikka, jos kyse on tavaroiden säännöllisestä toimittamisesta, ensimmäisen tavarakerän vastaanottamisesta. Hallituksen esityksen (HE 157/2013) mukaan tavarakerän vastaanottamiselle tarkoitetaan sitä, kun kuluttaja on saanut hyödykkeen fyysisesti hallintaansa. Kuluttaja voi kuitenkin peruuttaa sopimuksen ennen tavaran toimitusta. Peruutusilmoitukseksi hyväksytään peruuttamislomakkeella tehty ilmoitus ja myös kirjallisesti tehty vapaamuotoinen ilmoitus, josta käy yksiselitteisesti ilmi kuluttajan

halu peruuttaa sopimus. Kuluttajan ei tarvitse myöskään esittää sopimuksen peruuttamiselle perusteluja.⁶¹

KSL 6 luvun 21 §:n mukaan kuluttajan peruuttaessa koti- tai etämyyntisopimuksen, liitännäisenä oleva luotto- tai vakuutus sopimus peruuntuu ilman toimenpiteitä. Luotto- tai vakuutus sopimuksen peruuntuessa luotonantajan on viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluttua sopimuksen peruuntumisesta tai raukeamisesta tiedon saatuaan palautettava kuluttajalta saamansa maksusuoritukset.

7.5 Luotonantajan ja myyjän tai palveluksen suorittajan yhteisvastuu

KSL 7 luvussa säädetään kuluttajaluotoista. Edellä mainitun luvun 1 §:n mukaan kuluttajaluotolla tarkoitetaan luottoa, jonka elinkeinonharjoittaja myöntää tai lupaa myöntää kuluttajalle lainana, maksunlykkäyksenä tai muuna taloudellisena järjestelyinä.

KSL 7 luvun 39 §:ssä säädetään luotonantajan ja myyjän tai palveluksen suorittajan yhteisvastuusta. Sen mukaan, kuluttajalla, jolla on oikeus pidättäytyä maksusta, saada hinnan palautusta tai hinnanalennusta tai muu rahasuoritus myyjältä tai palveluksen suorittajalta tämän sopimusrikkomuksen takia, on tämä oikeus myös sitä luotonantajaa kohtaan, joka on rahoittanut kyseisen kaupan tai palveluksen. Luotonantaja ei ole kuitenkaan velvollinen maksamaan kuluttajalle enempää, kun on tältä saanut maksuina.

KSL 7 luvun 39 §:n 2 momentin mukaan, jos myyjä ottaa tavaran takaisin tai kauppa muutoin sopimuksin myyjän ja kuluttajan välillä puretaan, kuluttaja voi vedota takaisinottoon tai kaupan purkuun myös luotonantajaa kohtaan, ellei luotonantaja ole ajoissa selkeällä tavalla ilmoittanut kuluttajalle, ettei myyjällä ole takaisinotto-oikeutta tai muutoin oikeutta määrätä sopimuksesta ja, jos kaupan kohteena on lain mukaan rekisteröity tavara ja tavara on merkitty luotonantajan omistukseen tai jos luotonantaja voi muutoin osoittaa kuluttajan tienneen myyjän oikeuksien rajoittamisesta.

8 Oikeusvertailua

Tässä luvussa tuodaan lyhyesti esille Ruotsin kuluttajansuojalainsäädäntöä. Tarkoituksena on selvittää nykyisen lainsäädännön pohjalta, miten kuluttajavelkojan asema eroaa Suomen ja Ruotsin välillä Anttila Oy:n kaltaisessa konkurssitilanteessa. Ruotsissa on erilliset lait koskien

---

⁶¹ HE 157/2013 vp, 40.

kuluttajankauppaa (Konsumentköplag 932/1990, KKöpl) ja kuluttajanpalveluksia (Konsumenttjänstelog 716/1985, KTjL). KKöpl 1 §:n mukaan laissa säännellään tavaran kauppaa, jossa kaupan osapuolina ovat elinkeinonharjoittaja ja kuluttaja. KTjL 1 §:n mukaan lakia sovelletaan työsuorituksiin, jotka kohdistuvat irtaimiin esineisiin. Todettakoon vielä, että Ruotsissa on säädetty omat erillislakinsa myös kuluttajaluotoista (Konsumentkreditlag 846/2010, KKL) ja etämyynistä. (Lag om distansavtal och avtal utanför affärslokaler 59/2005)

Ruotsin kuluttajankauppalaissa käsitellään Suomen KSL 5 luvun mukaista kuluttajankauppaa. KKöpl 3 §:n mukaan sopimusehto, joka poikkeaa lain säännöksistä ostajan vahingoksi, on mitätön, ellei laissa toisin säädetä. Kuten Suomessa myös Ruotsissa kuluttajankauppaa koskevat säädökset ovat pakottavia. Vaaranvastuusta säädetään KKöpl 8 §:ssä. Sen mukaan vaaranvastuu myyjältä siirtyy ostajalle siinä vaiheessa, kun tavara luovutetaan tälle. Tämä tarkoittaa sitä, että tavaran hallinta siirtyy ostajalle vasta sen luovutuksen yhteydessä. Tavaran luovutusajankohta määritellään Suomessa ja Ruotsissa samalla tavalla.

Tavaran viivästyksen osalta kuluttajalla Ruotsissa samanlaiset oikeudet kuin Suomessakin. Tavaran viivästyksestä säädetään KKöpl 9-15 §:ssä. Kuluttajalla on siis oikeus pidättäytyä maksusta, vaatia sopimuksen täyttämistä, purkaa kauppa ja vaatia mahdollista vahingonkorvausta myyjältä tämän viivästyksen johdosta. Myös tavaran virheen osalta kuluttajan oikeudet ovat Ruotsissa samat kuin Suomessa. Eli kuluttajalla on tavaran virheen perusteella oikeus pidättäytyä maksusta, vaatia virheen oikaisua, vaatia hinnanalennusta tai purkaa kauppa ja vaatia mahdollista vahingonkorvausta myyjältä. Tavaran virheestä säädetään KKöpl 16-37 §:ssä.

KKöpl 46 §:ssä säädetään aiemman myyntiportaan vastuusta. Sen mukaan ostajalla on oikeus osoittaa tavarahan liittyvät vaatimuksensa myös aiempaa myyntiporrasta kohtaan, joka on luovuttanut tavaran edelleen jälleenmyyntiä varten. Säännös vastaa Suomen KSL 5 luvun 31 §. Ostaja voi esimerkiksi myyjän konkurssissa osoittaa tavaran virheeseen perustuvan vaatimuksensa suoraan tavaran maahantuojalle ja vaatia tätä korjaamaan tavaran virhe.

Suhteesta myyjän velkoihin säädetään KKöpl 49 §:ssä. Se on olennainen säädös kuluttajavelkojan kannalta yrityksen konkurssissa. Vastaavaa säädöstä ei löydy Suomen kuluttajansuojalainsäädännöstä. Mainitun pykälän mukaan kuluttajankauppalaissäädöksessä mukaisessa kaupassa tehty kauppasopimus suojaa ostajaa myyjän velkojilta tämän konkurssissa. Suoja ei edellytä sitä, että tavaran omistusoikeus olisi siirtynyt myyjältä ostajalle. Riittävää on, että tavaran kaupasta on tehty sopimus ja, että tavara on yksilöitävissä. Lain esitöiden (2001/02:134) mukaan tilanteessa, jossa tavaraa ei ole yksilöity tarkasti kuluttajankauppalaissäädöksen mukaisesti, jossa suojaa myyjän velkoihin nähden ei ole. Tällaisessa tilanteessa ostajan on näytettävä, että kyseinen tavara on yksilöity ostajalle itselleen. Ruotsin kuluttajankauppalaissäädöksen mukaisesti suojaa siis ostajaa eli kuluttajaa

myyjän velkojilta tämän konkurssissa. Jos ostajalla on näyttää pätevä todistus tavarankau-
pasta, tavaraa ei lasketa konkurssipesään kuuluvaksi omaisuudeksi, vaikkei tavarankau-
pasta omistusoikeus olisi vielä siirtynyt myyjältä ostajalle.⁶²

Kuluttajat jotka eivät voi vedota KKöpl 49 §:ään joutuvat myös Ruotsissa valvomaan saata-
vaansa konkurssipesältä, jos he eivät ole maksaneet tilaustaan luottokortilla tai muulla kulu-
tusluotolla. Kuluttajansuoja Ruotsissa antaa Suomen lainsäädännön tavoin suojan luotolla
maksaneille kuluttajille. Esimerkiksi KKL 29 § mukaan, jos ostajalla on oikeus saada hinnan
palautusta, vahingonkorvausta tai muu rahasuoritus myyjältä tämän sopimusrikkomuksen
vuoksi, on tämä oikeus myös sitä luotonantajaa kohtaan, joka on rahoittanut kaupan. Tämä
vastaa Suomen KSL 7 luvun 39 §, jossa säädetään luotonantajan ja myyjän yhteisvastuusta.
Kuluttajaluottojen ja etämyynnin osalta Suomen ja Ruotsin lainsäädännöt ovat pääpiirteiltään
samanlaiset.

9 Konkurssilain tarkistaminen

Oikeusministeriön työryhmä julkaisi 4.4.2018 hallituksen esityksen muotoon laaditun mietin-
nön (12/2018). Mietintö käsittelee konkurssilain tarkistamista. Mietinnössä ehdotetaan kon-
kurssimenettelyn yksinkertaistamista ja nopeuttamista. Keskeisimmät ehdotukset koskevat
konkurssisaatavien selvittämistä ja menettelyn määräaikoja, konkurssin tiedoksiantoja, julkis-
selvitystä ja konkurssien ympäristövastuita. Julkaisussa käsitellään myös kuluttajavelkojan
asemaa konkurssissa.⁶³

Mietinnössä todetaan, että kuluttajavelkojan asemaa voitaisiin parantaa velvoittamalla pe-
sänhoitajat ottamaan oma-aloitteisesti huomioon perusteeltaan ja määrältään selvät saata-
vat, kun suurella määrällä velkojista on samaan tai samanlaiseen perusteeseen liittyvä saa-
tava eikä ole selvää, ettei saataville olisi odotettavissa jako-osuutta. Ehdotettu säännös olisi
tarkoitettu sovellettavaksi erityisesti verkkokauppojen ja muiden sellaisten yritysten konkurs-
seissa, joihin liittyisi suuri määrä velkojia. Muilta osin selvien saatavien huomioon ottaminen
säilyisi mahdollisuutena, kuten nykyisinkin.⁶⁴

Nykytilassa pesänhoitajalla on KonkL 12 luvun 8 §:n mukaisesti mahdollisuus ottaa tietyt saa-
tavat huomioon ilman valvontaa. Konkurssiasiain neuvottelukunta on suosittanut, että pesän-
hoitaja pyrkisi ottamaan selvät saatavat huomioon ilman valvontaa, jos se on konkurssihallin-
non tai velkojan työmäärän tai muun syyn vuoksi tarkoituksenmukaista. Suosituksen mukaan

---

⁶² Regeringens proposition 2001/02:134, 87-88.

⁶³ OM 12/2018, 12.

⁶⁴ OM 12/2018, 101-102.

useimmiten kyseeseen tulevat selvät laskusaatavat. Mikäli saatava otetaan huomioon ilman valvontaa, pesänhoitajan on toimitettava velkojalle ilmoitus siitä, minkä suuruisena ja millä etuoikeudella saatava otetaan jakoluettelossa huomioon.⁶⁵

10 Anttila Oy:n konkurssi

Saksalaisen pääomasijoittajan 4K Investin omistama tavarataloketju Anttila Oy asetettiin Helsingin kärjäoikeuden päätöksellä konkurssiin 19.7.2016. Anttila Oy oli itse jättänyt konkurssihakemuksen kärjäoikeuteen samana päivänä. Samalla pesänhoitajaksi määrättiin asianajaja Mikko Tiilikka asianajotoimisto Krogeruksesta.⁶⁶ Välittömästi konkurssiin asettamispäätöksen jälkeen Anttilan ja Kodin1:n verkkokaupat suljettiin. Tavaratalot pysyivät normaalisti auki, jotta konkurssipesän varallisuutta pystyttiin realisoimaan loppuunmyynnin avulla.

Vuonna 2015 Anttila teki liiketappiota 54 miljoonaa euroa 246 miljoonan euron liikevaihdolla. Vuonna 2014 Keskon omistuksessa luvut olivat liiketappion osalta 95 miljoonaa ja liikevaihdon osalta 321 miljoonaa. Lopulta vuoden 2015 maaliskuussa Kesko myi Anttilat 4K Investille yhden miljoonan euroa kauppahinnalla.⁶⁷ Konkurssiin asettamisen ajankohtana Anttilalla oli yritysvelkoja yhteensä noin 30 miljoonaa euroa. Suurin yksittäinen velkoja oli Posti Oy. Postin saatavat olivat tuolloin 3,5 miljoonaa euroa. Muita suuria velkoja olivat Nordea, Varma, Also Finland Oy, Tieto Finland, Lumene Oy, Ilmarinen, Työttömyysvakuusrahasto ja Fiskars.⁶⁸ Anttilan konkurssista teki poikkeuksellisen se, että suurin osa velkojista oli kuluttajia.

Anttila Oy:n konkurssipesän pesänhoitaja ilmoitti konkurssin alkaessa, ettei konkurssipesä luovuta verkkokaupasta tilattuja tavaroita kuluttajille. Pesänhoitaja totesi, että tavaroiden luovutettavuus pitää selvittää huolellisesti, sillä KonkL 5 luvun 1 §:n mukaisen pääsäännön mukaan konkurssipesään kuuluu lähtökohtaisesti kaikki omaisuus, joka konkurssiin asetetulla velallisella on hallussa konkurssin alkaessa. Pesänhoitajan linjaus nostatti keskustelun sivullisen omaisuudesta konkurssissa. Sivullinen omaisuudesta säädetään KonkL 5 luvun 6 §:ssä. Sen mukaan konkurssipesään ei kuulu velallisen hallussa olevan sivullisen omaisuus, joka voidaan erottaa velallisen omaisuudesta. Sivullisen omaisuudeksi katsotaan omaisuus, jonka omistusoikeus on ennen konkurssiin asettamista siirtynyt velalliselta jollekin muulle. Sivullisen omaisuutta ei kuitenkaan ole aina helppo erottaa konkurssipesään kuuluvasta omaisuudesta.⁶⁹

---

⁶⁵ Konkurssiain neuvottelukunnan suositus 6, 9-10.

⁶⁶ Ovaskainen 2016.

⁶⁷ Nupponen 2016.

⁶⁸ Nupponen 2016.

⁶⁹ Heino 2016.

Sivullisen omaisuuteen liittyen on olennaista selvittää, että milloin tavaran omistusoikeus siirtyy verkkokaupasta tilatessa kuluttajalle. KSL 5 luvun 3 §:ssä säädetään tavaran luovutuksesta. Pykälän 2 momentin mukaan tavara on luovutettu, kun ostaja on saanut sen hallintaansa. Kivijalkakaupasta ostetun tavaran omistusoikeuden siirtyminen on selkeä, sillä ostaja saa tavaran hallintaansa heti maksun jälkeen.

25.7.2016 pesänhoitaja julkaisi tiedotteen, jonka mukaan konkurssipesä luovuttaakin osan tehdystä verkkokauppatilauksista kuluttajille. Pesänhoitaja katsoi, että KonkL 5 luvun 6 §:n edellytykset täyttyvät tilanteessa, jossa verkkokaupasta tilattu tuote on toimitettu ennen konkurssin alkamista siihen tavarataloon, josta tilaaja on sen ilmoittanut noutavansa ja josta hänelle on lähetetty sähköinen noutoilmoitus. Tuote katsottiin siis sivullisen omaisuudeksi, joka oli erotettavissa konkurssipesän omaisuudesta. Pesänhoitajan mukaan kyseessä oli kuluttajamyönteinen tulkinta.⁷⁰ Kuluttajien, joiden tilaukset luovutettiin konkurssipesästä sivullisen omaisuutena, ei tarvinnut valvoa saatavaansa Anttila Oy:n konkurssissa.

12.8.2016 julkaistussa tiedotteessa pesänhoitaja ilmoitti, että konkurssipesä luovuttaa lisää ennen konkurssia verkkokaupasta tilattuja tuotteita kuluttajille. Nämä ennen konkurssia tehdyt tilaukset sijaitsivat Anttila Oy:n keskusvarastolla ja ne olivat erikseen merkitty tilaajalle kuuluvaksi. Pesänhoitajan ilmoituksen mukaan tilauksia ei voitu luovuttaa aiemmin, sillä keskusvarasto oli ulkopuolisen palveluntarjoajan hallinnassa ja tällä oli sopimukseen perustuva oikeus olla luovuttamatta varastossa olevaa omaisuutta. Osapuolten välisten neuvottelujen seurauksena tilaukset oli lopulta vapautettu konkurssipesän hallintaan.⁷¹

Pesänhoitaja kehotti kuluttajia valvomaan saatavansa konkurssissa. Kehotus koski kuluttajia jotka olivat maksaneet verkkokaupasta tilaamansa tuotteet etukäteen eikä maksettua tuotetta oltu toimitettu tavarataloon ennen konkurssin alkamista. Kuluttajavelkojista myös Anttilan lahjakortin omistajat kuuluivat tähän ryhmään. Kaikkien velkojien oli toimitettava valvontakirjelmä pesänhoitajalle viimeistään valvontapäivänä 7.12.2016.⁷²

Toinen esille noussut asia Anttilan konkurssissa oli maksutavan vaikutus kuluttajan asemaan konkurssissa. Kuluttaja, joka oli maksanut verkkokauppatilauksensa etukäteen ja tätä tilausta ei oltu toimitettu tavarataloon ennen konkurssin alkamista joutui valvomaan saatavaansa konkurssissa. Mikäli saamatta jäänyt tuote oli maksettu luottokortilla tai tavaran hankkimiseksi myönnetyllä luotolla, oli kuluttajalla oikeus vaatia maksunpalauttamista luotonantajalta. Oikeus perustuu KSL 7 luvun 39 §:ään, jossa säädetään luotonantajan ja myyjän yhteisvastuusta.

---

⁷⁰ Tiilikka 2016.

⁷¹ Tiilikka 2016.

⁷² Tiilikka 2016.

Mainitun pykälän 1 momentin mukaan kuluttajalla, jolla on oikeus pidättäytyä maksusta taikka saada hinnan palautusta, vahingonkorvausta tai muu rahasuoritus myyjältä tämän sopimusrikkomuksen johdosta, on tämä oikeus myös sitä luotonantajaa kohtaan, joka on rahoittanut kaupan. Mikäli tuotteen oli maksanut kortin Debit-ominaisuudella, oikeus hyvitykseen riippui siitä, että oliko korttiyhtiö ehdoissaan sitoutunut siihen.

Maksunpalautuksesta eli ns. chargebackista on säädetty myös EU-lainsäädännössä. Maksupalveluista sisämarkkinoilla annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/64/EY, sekä kulutusluottosopimuksista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/48/EY, jäljempänä kulutusluottodirektiivi, ovat laillisena perustana tälle oikeudelle. Kulutusluottodirektiivin 15 artiklassa säädetään, että kuluttajalla on oikeus vaatia oikeuksiensa täyttämistä kaupan rahoittaneelta luotonantajalta myyjän sopimusrikkomuksen johdosta. Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden tulee itse määritellä, missä laajuudessa näitä oikeuskeinoja voidaan käyttää. Mainitun artiklan 3 kohdassa todetaan, että artiklalla ei rajoiteta sellaisia kansallisia säädöksiä, joissa säädetään luotonantajan ja myyjän yhteisvastuusta. Norjan Euroopan kuluttajakeskuksen koostaman raportin mukaan kuluttajan maksunpalautus oikeudet vaihtelevat hieman EU/ETA-maiden välillä. Esimerkiksi Portugalin ja Tanskan kansallinen lainsäädäntö mahdollistaa maksunpalautuksen myös silloin, kun kuluttaja on maksanut tavarana Debit-kortilla.⁷³

Kuluttajalla oli oikeus reklamoida luotonantajalle myös etämyynnin 14 vuorokauden peruuttamisoikeuteen vedoten. Kuluttajan peruuttamisoikeudesta säädetään KSL 6 luvun 14 §:ssä. Mainitun pykälän 1 momentin mukaan kuluttajalla on oikeus peruuttaa etämyyntisopimus ilmoittamalla siitä myyjällä 14 päivän kuluttua tavarana vastaanottamisesta. Hallituksen esityksessä (HE 157/2013) on kuitenkin todettu, että kuluttaja voi peruuttaa sopimuksen jo ennen tavarana toimittamista.⁷⁴ Luottosopimuksen peruuntumisesta säädetään KSL 6 luvun 21 §:ssä. Mainitun pykälän 1 momentin mukaan, jos kuluttaja peruuttaa etämyyntisopimuksen, liitännäinen luottosopimus peruuntuu ilman toimenpiteitä. Mainitun pykälän 2 momentin mukaan liitännäisen luottosopimuksen peruutuessa luotonantajan on viivytyksettä viimeistään 30 päivän kuluessa tiedon sopimuksen peruutuksesta saatuaan palautettava kuluttajalla tämän tekemät suoritukset.

Kolmas esille noussut asia liittyi tavarana virheestä valittamiseen sekä tavarana vaihto- ja palautusoikeuteen konkurssitilanteessa. Kuluttajat, jotka olivat ennen Anttilan konkurssia ostaneet tavaroita myymälöistä tai verkkokaupasta joutuivat valittamaan tavarana virheestä maa- hantuojalta, valmistajalta tai muulle aikaisemmassa myyntiportaassa toimineelle yritykselle.

---

⁷³ ECC-Net 2014.

⁷⁴ HE 157/2013 vp, 41.

KSL 5 luvun 31 §:n 1 momentin mukaan ostajalla on oikeus kohdistaa tavarán virheeseen perustuva KSL 5 luvun säännösten mukainen vaatimuksensa myös elinkeinonharjoittajaan, joka aikaisemmassa myyntiportaassa on luovuttanut tavarán jälleenmyyntiä varten. Eli kuluttaja voi kohdistaa tavarán virheeseen liittyvät vaatimukset yritykseen, jonka kanssa hän ei ole ollut sopimussuhteessa.

Jos tavaralla on voimassa aikaisemmassa myyntiportaassa toimineen yrityksen antama takuu, tavarán virhe hyvitetään sen takuehtojen mukaisesti. Tavarán takuuajan umpeutuminen tai takuun puuttuminen ei kuitenkaan vapauta aikaisempaa myyntiporrasta virhevastuusta, sillä KSL 5 luvun 15 a §:n 3 momentin mukaan takuu ei rajoita kuluttajansuojalaissa säädettyä virhevastuuta. Aikaisempi myyntiporras noudattaa samoja virhevastuun periaatteita kuin myyjäkin muutamaa rajoitusta lukuun ottamatta. Rajoituksista on säännelty KSL 5 luvun 31 §:n 2 momentissa. Mainitun momentin 2 kohdan mukaan aikaisempi myyntiporras ei vastaa sellaisesta jonkun muun tahon antamasta sitoumuksesta, joka asettaa ostajan parempaan asemaan kuin KSL 5 luvun säännökset. Maahantuoja ei siis vastaa myyjän kuluttajalle antamasta takuusta.

Konkurssipesästä eli konkurssiin asettamisen jälkeen ostettujen tuotteiden osalta konkurssipesä ilmoitti, ettei se myönnä myymälöistä ostetuille tuotteille vaihto- tai palautusoikeutta tai muita lisätakuita.⁷⁵ Tavaroiden virheiden osalta konkurssipesä kuitenkin luonnollisesti noudatti KSL 5 luvun säännöksiä ja verkkokaupasta tilattujen tavaroiden osalta KSL 6 luvun etämyyntiä koskevia säännöksiä.

Anttilan konkurssipesän selvitys on kesäkuussa 2018 vielä kesken. Konkurssimenettely on jakoluettelon vahvistamisvaiheessa. Jakoluettelon vahvistamisen jälkeen jako-osuudet maksetaan velkojille vahvistetun jakoluettelon perusteella.

11 Johtopäätökset ja pohdinta

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää kuluttajavelkojan asemaa konkurssissa nykyisen lainsäädännön pohjalta ja löytää myös mahdollisia kehitysehdotuksia, joilla kuluttajan asemaa voitaisiin Anttila Oy:n kaltaisissa konkurssitilanteissa parantaa. Kuluttajan asemaa konkurssissa tarkasteltiin pääasiassa Suomen konkurssilain ja kuluttajansuojalain näkökulmasta.

---

⁷⁵ Tiillikka 2016.

Anttilan konkurssi nosti keskustelun kuluttajansuojasta yrityksen konkurssissa. Monen mielestä tuntui kohtuuttomalta, että ennen konkurssia verkkokaupasta tilattu tuote jäi saamatta ja rahojakaan ei tilauksesta palautettu, jos tilauksen oli maksanut etukäteen verkkopankissa. Kuluttajan oli valvottava saatavaansa konkurssia muiden velkojien tavoin. Pääsäännön mukaan konkurssipesään kuuluu lähtökohtaisesti kaikki omaisuus, joka konkurssiin asetetulla velallisella on konkurssin alkaessa.

Kuluttajavelkojan asemaan yrityksen konkurssissa vaikuttaa oleellisesta tämän käyttämä maksetapa tilausta tehdessä. Vahvimmassa asemassa ovat kuluttajat, jotka ovat maksaneet tilauksensa ennen konkurssia etukäteen luottokortilla. Mikäli tilattu tuote jää saamatta, voivat luottokortilla maksaneet kuluttajat hakea maksunpalauttamista luottokorttiyhtiöltä kuluttajansuojalain nojalla. Sama oikeus koskee myös muuta tilauksen rahoittanutta luotonantajaa kohtaan.

Heikoimmassa asemassa ovat ns. käteismaksajat eli kuluttajat, jotka ovat maksaneet tilauksensa ennen konkurssia etukäteen, esimerkiksi verkkopankissa. Mikäli tilattua tuote jää saamatta kuluttajan ainoa mahdollisuus saada suoritus saatavalleen, on konkurssivalvonta. Kuluttajan saatava on kuitenkin yleensä huomattavasti pienempi kuin suurten yritysvelkojien saavat, joten jako-osuuden saaminen ei ole kovin todennäköistä. Lisäksi, alle 50 euron suuruinen jako-osuus voidaan jättää varoja jaettaessa huomiotta.

Anttilan konkurssi kuitenkin osoitti, että konkurssilaki antaa jonkinlaista suojaa myös ns. käteismaksajille. Anttilan konkurssipesä nimittäin luovutti konkurssilaissa säädettyyn sivullisen omaisuuteen vedoten kuluttajille tilaukset, jotka olivat ennen konkurssia toimitettu tavarataloihin ja joista oli lähetetty sähköinen noutoilmoitus. Konkurssipesänhoitajan mukaan kyseessä oli kuluttajamyönteinen tulkinta, sillä kuluttajansuojalain mukaan tavaran luovutus tapahtuu vasta siinä vaiheessa, kun tavara luovutetaan kuluttajalle.

Säädös sivullisen omaisuudesta on sinänsä selkeä: ”konkurssissa tulee erottaa sivullisen omaisuus velallisen omaisuudesta”. Mutta kuten Anttilan konkurssi osoitti, sivullisen omaisuutta ei kuitenkaan ole aina helppo erotella velallisen omaisuudesta. Linjaus siitä, että mihin saakka tavara kuuluu konkurssipesään ja mistä alkaen se taas on sivullisen omaisuutta selkeyttäisi tilannetta. Tavaran tulisi olla myös jollain tapaa yksilöity, jotta se voidaan erotella velallisen omaisuudesta. Anttilan konkurssissa tavaran yksilöimiseksi riitti, että se oli paketoitu ja varustettu ostajan osoitetarralla.

Kuluttajan asemaa yrityksen konkurssissa voitaisiin parantaa selkeyttämällä sivullisen omaisuutta koskevaa sääntelyä. Esimerkiksi Ruotsissa sivullisen omaisuudesta on säädetty kulutta-

jankauppalaissa. Ruotsissa sivullisen omaisuuden suoja ei edellytä sitä, että tavaran omistusoikeus olisi siirtynyt myyjältä ostajalle. Riittävää on, että tavaran kaupasta on tehty sopimus ja, että tavara on yksilöitävissä. Näin voitaisiin välttää Anttilan konkurssissakin esille nousseet tavaran omistusoikeuteen liittyvät epäselvyydet.

Oikeusministeriö on ehdottanut konkurssilain tarkistamista koskevassa muistiossaan (12/2018), että pesänhoitaja voitaisiin velvoittaa ottamaan oma-aloitteisesti huomioon selvät saatavat, joita suurella määrällä velkojia on samaan tai samanlaiseen perusteeseen liittyen. Tämä parantaisi kuluttajavelkojien asemaa, sillä heidän ei tarvitsisi enää itse valvoa saatavansa konkurssissa. Uudistus vähentäisi myös kustannuksia, joita velkojille aiheutuu saatavien ilmoittamisesta. Velkaselvittelyn yksinkertaistaminen nopeuttaisi koko konkurssimenettelyä, joka olisi myös velallisten etu.

Luottokortilla maksaessaan kuluttaja on lähtökohtaisesti suojattu. Jos verkkokaupasta tilattu ja luottokortilla maksettu tavara ei myyjän konkurssin johdosta saavukaan, kuluttaja voi vaatia luottokorttiyhtiöltä maksunpalautusta Suomen tai EU:n lainsäädäntöön vedoten. Kirjallinen valitus tulee esittää luottokortin myöntäneelle pankille. Jos pankki hylkää vaatimuksen, tulee valitus lähettää maan sovitteluelimelle. Suomessa tämä elin on Kuluttajariitalautakunta.

Lähteet

Kirjallisuus

Aarnio, A. 2011. Luentoja lainopillisen tutkimuksen teoriasta. Helsinki: Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta.

Hirvonen, A. 2011. Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan. Yleisen oikeustieteen julkaisu 17. Helsinki.

Husa, J., Mutanen, A. & Pohjolainen, T. 2008. Kirjoitetaan Juridiikkaa. Helsinki: Talentum.

Koulu, R. & Lindfors, H. 2010. Maksukyvyttömyyden oikeudelliset ulottuvuudet. Helsinki: Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta.

Koulu, R. & Lindfors, H. 2010. Maksukyvyttömyys: yritys velkojana ja velallisena. Helsinki: CC Lakimiesliiton kustannus.

Kokko, P. & Salminen, J. 2013. Velkojana konkurssissa. Helsinki: Edita.

Könkkölä, M. & Linna, T. 2013. Konkurssioikeus. Helsinki: Talentum.

Lappalainen, J., Frände, D., Havansi, E., Koulu, R., Niemi-Kiesiläinen, J., Nylund, A., Rautio, J., Sihto, J. & Virolainen, J. 2007. Prosessioikeus. Helsinki: WSOY Pro.

Linna, T. 2012. Prosessioikeuden oppikirja. Helsinki: Talentum.

Mäkinen, O. 2005. Tieteellisen kirjoittamisen ABC. Helsinki: Tammi.

Peltonen, A. & Määttä, K. 2015. Kuluttajansuojaoikeus. Helsinki: Talentum Pro.

Virallislähteet

HE 12/2017 vp: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi konkurssilain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

HE 26/2003 vp: Hallituksen esitys Eduskunnalle konkurssilainsäädännön uudistamiseksi.

HE 360/1992 vp: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuluttajansuojalain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

HE 157/2013 vp: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain ja sähkömarkkinalain 88 §:n muuttamisesta.

Lakivaliokunnan mietintö 6/2003 vp: Hallituksen esitys konkurssilainsäädännön uudistamiseksi.

Oikeusministeriön julkaisu 12/2018. Konkurssilain tarkistaminen. Helsinki 2018.

Oikeusministeriön julkaisu 9/2012. Arviomuistio kuluttajansuojalain muutostarpeista. Helsinki 2012.

Oikeusministeriön julkaisu 73/2010. Konkurssilain tarkistaminen. Helsinki 2010.

Regeringens proposition 2001/02:134. Ändringar i konsumentköplagen. Tukholma 2002.

Muut lähteet

ECC-Net. 2014. Chargeback in the EU/ETA. Viitattu 17.5.2018. <https://www.ecc.fi/globalassets/ecc/ajankohtaista/tiedotteet/2014/chargeback-in-the-eu.pdf>.

Heino, J. 2016. 20.7.2016. Anttilan konkurssi: Miksi asiakas ei saa saapunutta pakettiaan tavaratalosta? Konkurssiasiamies vastaa. Viitattu 10.5.2018. <https://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/anttilan-konkurssi-miksi-asiakas-ei-saa-saapunutta-pakettiaan-tavaratalosta-konkurssiasiamies-vastaa/5997282#gs.gcCV4no>.

Konkurssiasiaain neuvottelukunta. 2018. Suositus 6. Viitattu 25.5.2018. http://www.konkurssi-asiames.fi/material/attachments/konkurssiasiamies/konkurssiasiamiehentoimistonliitteet/suosituksenvoimassaolevat/H7MJ2KJV/SUOSITUS_6_pdf-julkaisu_1.2.2018.pdf.

Nupponen, S. 2016. 19.7.2016. Tässä Anttilan konkurssin syyt: aivan karneat luvut. Viitattu 10.5.2018. <https://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/415134-tassa-anttilan-konkurssin-syyt-aivan-karneat-luvut>.

Nupponen, S. 2016. 19.7.2016. 29 431 837 euron velat - katso kenelle Anttila jäi pystyyn. Viitattu 10.5.2018. <https://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/415147-29-431-837-euron-velat-katso-kenelle-anttila-jai-pystyyn>.

Ovaskainen, S. 2016. 19.7.2016. Mitä ihmettä Anttilassa tapahtui äkisti? Oikeus: Konkurssi on totta. Viitattu 10.5.2018. <https://www.uusisuomi.fi/raha/199462-mita-ihmetta-anttilassa-tapahtui-akisti-oikeus-konkurssi-totta>.

Parviala, A. 2016. 19.7.2016. Pääomasijoittaja luovuttaa - Anttila konkurssiin. Viitattu 3.4.2018. <https://yle.fi/uutiset/3-9036527>.

Suomen virallinen tilasto (SVT): Konkurssit [verkkojulkaisu]. ISSN=1798-4424. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu: 12.3.2018 <http://www.stat.fi/til/konk/2018/01/>.

Tiilikka, M. 2016. 25.7.2016. Anttila Oy:n konkurssipesän tärkeä tiedote verkkokauppa-asiakaille. Viitattu. 11.5.2018. <https://www.facebook.com/kodinykkonen/posts/1143726095702571>.

Tiilikka, M. 2016. 25.7.2016. Anttila Oy:n konkurssipesän tärkeä konkurssivalvontaa koskien. Viitattu. 11.5.2018. <https://www.facebook.com/kodinykkonen/posts/1230018420406671>.

Tiilikka, M. 2016. 12.8.2016. Anttila Oy:n konkurssipesän tärkeä tiedote koskien verkkokauppatilauksia. Viitattu 17.5.2018. <https://m.facebook.com/AnttilaSuomi/posts/1075346469222786>.